

JADRANKA

Izhaja v Trstu l. vsakega meseca.

Posamezen izvod 80 st. Letna naročnina iznaša 10 L, za Jugoslavijo 30 Din.

Uredništvo in uprava: Via Scorsola 492, l. = Družinski list. = Odg. urednica: Marica Stepančičeva (Gregorič).

Vspored:

—:00:—

1. Hjacinte. Aleksandra.
2. Tam na polju... Fr. Ksaverija O.
3. O higijeni človeškega telesa. Bl. T.
4. Izlet v mladost. Svatopluk Čech.
5. Poet. Ivka Vasiljeva.
6. Nova zadruga. M. Stepančičeva.
7. Trnje in osat. Rovanova.
8. Črtomirstvo. Fran Žgur.
9. Grinte. M. Gregoričeva.
10. Poletni večeri. Fr. Ksaverija.
11. Drobtine.

JADRANKA

LETO III. — ŠTEV. 8

Glasilo odločnih in neustrašenih.

VELIKI SRPAN 1923.

Aleksandra:

Hjacinte.

Kako je vaš vonj,
opojnotežak!
Kako je vaš vonj
mamljivosladak,
prelepe hjacinte!

Iz kelihov vaših demonsko preži
v me dvoje zelenkostosinjih oči,
o, strastne hjacinte!

Iz vašega srca se zvijajo, sikajo
v me kače strupene, se čudno svetlikajo,
o, zlobne hjacinte!

Fr. KSAVERIJA O.:

Tam na polju....

Tam na polju
tam na trati
eriček erierli...

Tam na polju,
na livadi
pesemca zveni...

Tam na polju,
na dobravi
fantič vriska mi...

Na tem polju
so pomladi
mojih dni — ...

Bl. T.:

O HIGIJENI ČLOVEŠKEGA TELESA.

(Nadajev. in konec).

Popolnoma n. pr. zadostuje raztopi-na kuhinjske soli, kateri tudi pride-nemo nekaj metinega olja. Mnoge, s toliko reklamo priporočane ustne vo-de, imajo le ta pomen, da nekaj bolje pokrijejo neprijetni duh, ki se neka-terim pojavlja iz grla in da puste za nekaj časa v ustih prijeten okus. Razkuževalne moči pa nimajo večje, kakor solna raztopina. Kadar je res treba razkuževalno vplivati, na pr. pri gnojnih vnetjih zobnega mesa, pri vratnici i. t. d., pride skoraj le eno najizvrstnejše razkuževalno sredstvo v poštev, to je ustna voda peroxyd, ki jo z uspehom tudi stalno lahko uporabljamo. Pri uporabi te ustne vode se pojavi v ustih in grlu mogočno penenje, s katerim se sluznica mehanično očisti, obenem pa vpliva pojavljajoči se kisik mo-gočno razkuževalno.

Sedaj k higijeni rok! Pravzaprav je samo ob sebi umljivo, da si roke tolikokrat očistimo, kolikorkrat si jih onesnažimo, vsaj pa vsakokrat pred jedjo. Posebno pozornost je obračati na nohte. V zanohtni nesna-gi se različne bolezenske kali naj-trdovratnejše drže. Pri otrocih, ki so lazili po tleh, se je n. pr. v zanohtni nesnagi eksperimentalnim potom konstatiralo bacile tuberkulose. V kakšni nevarnosti so torej taki zane-marjeni otroci, ki si — kar je obča

otroška navada — roke pogostoma vtikajo v usta! Treba je torej tudi nohte temeljito snažiti in sicer nam služi v to krtačica za roke. Ž njo, z milom in z gorko vodo si roke in nohte temeljito osnažimo in obenem tudi razkužimo. Snaženje nohtov je nekaj tako važnega, da moramo že otroke na to navaditi. Vsakemu otro-ku, ki hodi v šolo, mora biti nekaj samoobsebi umevnega, da si vsak dan večkrat, na vsak način pa zju-traj, pred obedom in večerjo očisti roke in nohte s krtačico in milom. Čistost in snažnost nohtov ni tedaj le znak kulture, temveč obenem ena najvažnejših zahtev higijene. Pri nas se vobče roke mnogo manj gojijo, ka-kor v drugih deželah. K higijeni rok spada tudi, da so nohti gladko po-striženi in da ne presegajo prstov. Človek ni žival roparica in ne rabi krempljev.

Tudi glede nog ne moremo dovolj naglašati potrebo snažnosti. V tem oziru nas prekaša in nadkriljuje Orijent, dočim se v zapadnih deželah noge le malo goje. In vendar bi mo-rali ravno mi zelo paziti na noge, ker jih oklepamo v tesne čevlje, ki jim zabranjujejo izhlapevanje in prezra-čevanje, medtem ko je v tem oziru Orijentalec s svojimi sandalami mnogo na boljšem. Zaradi tega tako pogosto čujemo tožiti o potnih nogah, vendar so dotičniki te nadlo-

ge sami krivi, — Vsak večer umijmo si noge z milom in uporabljajmo no-gavice kvečjemu skozi dva dni. Kdor ima mokrotne noge, umiva naj jih dvakrat na dan in nato drgne s čistim špiritom, tudi naj vsak dan obuje sveže nogavice. S to priprosto metodo bo zanesljivo odpravil svojo nadlogo; tudi se mu ne bo več pripe-tilo, da bi se noge po daljši hoji ogu-lile. — Če se pa noge hudo pote, kar je zelo nadležno, potem je treba izdatnejših sredstev, ki jih more or-dinirati le zdravnik.

K higijeni nog spada tudi, da nosi-mo prikladno obuvalo, kajti premno-ga nadležna obolenja, kakor ozeblina in kurja očesa, so le posledica nepri-mernih čevljev, ki noge preveč tiščijo in ovirajo krvni obtok. Tudi v tem oziru vzemimo si kot vzor Ameri-kance, ki tudi pri najbolj bedasti modi nikdar ne pozabijo na prak-tične momente in na komoditeto. Amerikanski čevlji so se že zelo razširili po Evropi. Naglašati pa je treba, da amerikanski čevlj nikakor ni neokreten in bogve kako širok, kakor se splošno misli. Nasprotno, v amerikanski fazoni dobimo tudi naj-bolj elegantne koničaste damske čevlje. Amerikanska fazona se ozira le na obliko noge. Saj če pogledamo nogo, vidimo, da tvori na notranji strani tja do konca palca skoraj ravno črto in da se potem zaokroži čez ostale prste proti zunanji strani. Nato se ozira Amerikanec pri svojih čevljih, katerih notranja plat je vedno ravna. Zunanja plat se potem lahko poljubno zaokroži do najbolj ozkih in koničastih čevljev, če je seveda tu-di noga primerno gracilna; a kljub temu taki čevlji ne bodo nikdar tiščali. Če se pa delajo čevlji tako, kakor pri nas, da postanejo na svojem spodnjem koncu od obeh strani enako koničasti, potem seve-da morajo tiščati na palec in male zveržene noge, kakor jih tako čisto vidimo. Vsled anatomske popolno-ma neprimernih čevljev je lepa noga dandanes prava redkost.

Lasje imajo svojo posebno higijeno, in ta je za ženski spol posebne važnosti, kajti lepi lasje so poseben kras ženskega telesa. Predvsem je treba lase redno česati, da se preveč

ne zapletajo, ker sicer trpi njih hranitev. Glavniki ne smejo biti pre-gosti in ne smejo imeti preostrih zob. Tudi krtače ne smejo biti pretrde. Najboljši so močni redki glavniki s topastimi zobmi. Pri česanju s takimi glavniki je prav priporočljivo, da včasih nalahko pritismo na glavino kožo. Ta na to takoj reagira in se boljše zalije s krvjo, vsled česar postane tudi hranitev las boljša. Žgati lase je zelo škodljivo. Lasje postajajo vsled žganja suhi in trhli, izgubijo svoj lesk, se cepijo na koncu in tudi preje in raje osive. Enako kvarno je pudranje las, ki je sedaj pač manj v navadi, kot svoj čas, ker zamaši prah kožine žlezice in znojne odprtine in okuži kožo. Pri friziranju je gledati na to, da se frizura često menja, tako da las ne ravijamo in ne upogibamo vedno na istem mestu.

Pod umetnim lasovjem, osobito če je morda še napojeno z različnimi pomadami in tinkturami, koža kaj slabo transpirira, radi česar se razvijejo razne kožne bolezni; iz istega vzroka so škodljivi vložki, ki so še sedaj v modi. Vložki, ki so napravljani tudi iz žice, pa lahko nevarno ranijo kožo. Vse to velja seveda v prvi vrsti za ženske lase, ki so vsled svoje dolžine občutljivejši. — Rezati lase nima nikakega smisla. S tem postane pač posamezni las nekoliko debelejši, a obenem drevnejši, lasišče samo in hranitev las pa se s tem prav nič ne izboljša. Ostriči lase ima smisel le po boleznih, pri katerih — kakor po legarju in šenu — izpadejo skoraj vsi lasje. S tem, da v takih slučajih lase ostrižemo, skrbimo za boljše prospevanje nanovo rastočih mladih las. — Lase, tudi če ne postajajo premastni, treba je od časa do časa, vsaj vsak mesec enkrat, temeljito oprati in očistiti. V ta namen služi najbolje kako mehko indiferentno milo. Izvrstno je na primer Sargovo tekoče glicerinsko milo, ki se dobi v steklenicah, še pripravnejši pa je milni špirit (Seifenspirit). Lase razčesamo tako, da nastane preča poleg preče in v vsaki preči namažemo glavino kožo z milnim špiritom. Tega nikakor ni treba veliko vzeti, važno pa je, da ga dobro zamažemo v kožo. Najbolje nam v to služi kos flanele ali bombaža. Nato začnemo glavo izmivati s toplo vodo, tako toplo, kakor jo prenesemo, tadaj vsaj toliko, kolikor znaša telesna toplota: 30° R. Najbolje je, da eden vlije vodo čez glavo, drugi pa pere z rokami lase in glavo, pri čemer se pojavlja obilo pen. Vodo vlivamo toliko časa, da pene po-

polnoma izginejo. Nato sledi kratek poliv s hladno vodo (ne mrzlo vodo, temveč prestano, kakoršna je n. pr. ona iz vodovoda, če stoji ves dan v sobi). Ta razloček med toplo in hladno vodo je izvrstno dražilo za lasišče, ki krepilase in oživi kožo, tako da ta izdatneje hrani lase. Umivanje las samo z mlačno vodo, kakor je po navadi običajno, oslabi in omlahuje lase. Potem je treba lase posušiti, in to se vrši kaj lahko in hitro s tem, da zavijamo glavo v pogrete brisalke in lase — če treba

— še nekoliko pahljamo. Ta higijeniška toaletna procedura je tako priprosta, da jo prav lahko izvajamo doma. Nekateri lasje imajo lastnost, da izgube po izpiranju vso maščobo in dobe drugo barvo. Takim lasem je treba umetno pridejati nekoliko maščobe. Najboljša mast za lase, naravni masti najbolj podobna, ki las ne onesnaži z maščobo, je ricinovo olje. To olje tudi nima nikakega neprijetnega duha. Kdor ga želi parfimirati, mu pridene par kapljic bergamotnega ali rožinega olja.

IZLET V MLADOST.

Česki spisal Svatopluk Čech. Poslovenil S. S.

(Nadaljevanje in konec.)

Tukajšnji dovtipi so zares jako nedolžni. Sicer pa imam grozno poželenje, poskusiti se s tem vitezmom žalostne postave za darilo iz te gibčne devojčine rok. Jedina njegova prednost je mladost. O lepoti ni mogoče govoriti; o geniju morda še manj. Služba, potrebna, da si napravi svoje ognjišče, plava še v megleni daljavi. In komična sitnost tudi ni vaba za živo deklico. Bilo bi dosti humoristično, ko bi v trenutku ljubezenske pijanosti razprostrl pred seboj robec, padel pred njo na kolena in priznal s hrepenecim vzdihom: Zelo sem zaljubljen v vas!

V plesu nastal je odmor. Sary naslouil se je z Julijo na odprto okno, skozi katero se je ravno videlo na slikovito Sredogorje, ki se je vlekle na obzorji kakor strjena masa nebotičnih, raznolikih, temnomodrih valov. In spredaj strlel je kviško v ostrem, naježenem obrisu romantični čmerni Zajčecov, kakor bi ga bila slikarjeva roka z jedno smelo potezo načrtala na sivo podlago.

Sedaj gledal je Sary na iste gore drugače, kakor pred uro. Sedaj mu niso migale žalostno v preteklost; zdelo se mu je, da predejo v svojem modrem naročji negotovo slutnjo bodoče sreče.

«Kaka krasota!» vzkliknil je. «Kako vam zavidam, gospodična, takov razgled!»

«Meni bi bil pa zopet ljubši vaš praški razgled: krasne hiše, veselo vrvenje ljudstva, drage kočije, sijajne obleke —»

«Hrepenite li torej po mestu?»

«Bila bi srečna, ako bi me tja zanesla usoda. Toda taka misel so prazne sanje.»

«Kdo vé, ne bode li se izpolnila vaša želja?»

«Oh, nikakor! Kako bi prišla tja? Hvaležno moram sprejeti uteho, da se

ne ločim od teh krasnih gor. Danes so zares čarobno krasne. Kakor bi jih iztesal iz lazurja. Potrpite — pogledam, ali je cerkvena na Ripu bela — veste, smatramo jo kot za proroka vremena —»

Nagnila se je skozi okno, da bi pogledala po strani k Ripu; toda mej tem jej je padla na vrtič priprosta pahljača, s katero se je igrala.

«Nesreča!» potozila je v šali.

«Takoj vam nezvesta bo povrnjena.»

«O, ni mi žal po njej... Pustite jo tam... Ali, gospod profesor —»

Sary bil je že mej vratmi. Hitel je na vrtič po pahljačo. Gredeč mimo prvega odprtega okna, začul je zadržan smeh konec neke opomnje podučiteljeve: «— kakor David pred skrinjo zaveze».

Kako David pred skrinjo zaveze? Zdrnil se je. Besede te segle so zoprn v njegove misli. Po skušnji, da se govori v družbi navadno o članu, ki jo je ravno zapustil, obračal je ono primero na se. Kri mu je bliskoma stopila v obraz. Kraljev pevec plesal je pred skrinjo zaveze! Kako je plesal, ni znano, toda gotovo je, da bo malokateri plesalec zmatral primero s plešočim Davidom za poseben poklon.

Toda morda se je ta beležka nanašala na drugo osebo ali na drugo stvar. Nemogoče to ni; toda vendar je prva razlaga mnogo bolj resnici podobna. Očividno dala si je ljubosumnost duška s tem okornim zasmehom. Da je vzbudil smeh, razume se pri teh mladih ljudeh samo ob sebi; morda je razvenel tudi njen smeh v tem tistem zboru? Morebiti jim je res smešno, ako pleše kdo drugače, kakor na njihov robat, neumeten način.

Eh, kaj... Sary položil si je roko na čelo in šel na vrtič. Njegov obraz razjasnil se je popolnoma, ko je opazil v oknu svežo postavo Julije, kažeče mu doli mej rosnate zvončke.

«Tam! Tam!»

Pobral je pohljačo, toda ni je podal gori. Nesel je to igračo nazaj v sobo. Po poti jo je razprostrl; pahljača je bila čisto bela, le sredi je imela za olepsavo en sam moder, nežen cvet. Potočnica ljubezni! Pritisnil je na njo hitro vroč poljub.

Vrnivši se zopet k plesu, ozrl se je enkrat hitro bistro okrog; ujel je nekoliko zasmehujočih pogledov, uprtih s pričakovanjem na njegovo nogo, in podučitelj, zasačen pri pomenljivem namigljaji, pobesil je oči in zardel. Stary posnemal je nato ples ostalih gospodov, zibaje se nemarno z mesta na mesto v zares medveji hoji. Toda pri tem šinila je znova kri v obraz: prikazala se je pred njegovim duševnim pogledom poskakujoča postava kraljevega psalmista...

Naposled oznanil je stari učitelj, zapiraje sumno klavir, da je plesna ura končana.

Toda razvneti družba ni imela vesele raziti se. Gospodje so predlagali, da bi se beseda končala z zastavno igro. Dame privolile so z veseljem — pa pod jednim pogojem, da bi bila pri izplačevanju zastav popolnoma izključena menja poljubov.

Smešno je pisati o vas, ve nične, duha in poezije prazne, v trapastih »galanthomih« z dostojno zavestjo sočutja sestavljene igre za dvajsetletno deco! Smešno je pisati o vas in vender ste tako tesno zvezane z milimi spomini naše mladosti, te skromne mladosti treznega stoletja, ki ne pozna pisanih turnirjev pred očmi ponosnih krasotic, čudovitih junakov z darilom drage roke na čeladi, potujočih pevcev ljubezni!

Sary potapljal se je nekaj časa le polagoma v šaljive valčke te zabave. Toda kmalu zgrabil ga je curek blaznosti. Norčeval se je z njimi, smejal z njimi, nevedoč zakaj. Vedna dotika z Julijo napolnjevala mu je srce z blaženostjo. Ostali so goljufali skupno v tajnem sporazumljenju. Kako razkošna je taka zarota s prekrasno devojkjo! Ti zaupni, veseli pogledi, katerim zmisel poznajeva le midva, te skrivne dotike rok, ta pridržan smeh, katerega vzrok je najina skupna tajnost! Ta tajnost je sicer zelo majčkana, toda v njej okusamo sladko slutnjo imenitnejših in razkošnejših tajnosti.

Pršla je vrsta na kupovanje zastav. Gospod profesor imel si je svojo zastavo zaslužiti v nedostojni ulogi slepe miši. Postavili so ga z zavazanimi očmi zadaj k družbi in devoyke napadale so ga kakor drobni tiči privezano sovo; tako je imel trpeti, dokler bi se mu ne posrečilo zasačiti v urnem obratu kake nagajivke. Toda sova vedela je naprej, katero pograbi. Dovolil si je zvijačo:

oprostil se je neopaženo prevezo na očeh toliko, da je mogel videti v veliko zrcalo, ki je viselo ravno njemu nasproti. Prenašal je potrpežljivo bocke nje ostalih in prežal v srečnem pričakovanju le na jedno krasno ptico — to ulovi v naročje, pritisne lahno na srce in morda, ako bode sreča mila, odnese s seboj za vedno.

Naposled prikazal se je v zrcalu njen prekrasni obrazek. Bližala se mu je od zadaj po prstih, s sklonjeno glavo, z na pod odprtimi usti, z nagajivim bleskom v očesu. Že se je hotel obrniti po njej; toda mahoma omahnile so mu roke. Zapazil je v zrcalu, kako je z roznatim prstkom opisala nad njegovo glavo v zraku lahen krog, kakor bi obrisala glorio svetnika. Vender je označila s tem očitno le svetlo plešo na njegovem temenu. Storila je to s porogljivim izrazom, očitno v tiho zabavo cele družbe in obrnila oko posebno v stran, kjer se je srečalo z zaupnim pogledom gospoda podučitelja, smejočega se potihoma v pest.

Navadno črtajo čarovniki krog na začetku svojih čeznaravnih nakan; tukaj pa je končal ta lahni zračni krog bliskoma opojni čar, ki je okroževal do sedaj praškega gosta. Krog ta pekel ga je na glavi, kakor bi bil tam zares narisan z ognjevitim prstom. Zlate misli razpršile so se pod njim, blaženi občutki izginili. Izginila je prikazen ljubezni in mladosti — bil je zopet stari mračnjak. Srce zaprlo se je bolešno. Ta zasmeh na njenih ustnih, ta pogled —! Neusmiljenka! In vender, kdo se more srditi zaradi takega razposajenega dejanja na ljubkega škratelja?

Sary je ustal ter si potegnil robec z oči. Obrnil se je s poklonom k družbi in rekel, sileč ustni na smeh: »Udam se. Ne ujel bi nobene. Star nerodnež sem že. Hvala vam ob enem, gospodje in gospodične, srčna hvala za krasno, prijetno urico, katero sem smel preživeti v vaši sredi. Čas je že, da potujem dalje.»

«Že, gospod profesor?!» obžaloval je učitelj.

«Toda — vsaj eno kupico morate se izpiti na pot.»

«Hvala. Ako moram nekaj sprejeti za slovo, prosil bi samo za eno. Gospodična Julija povedala mi je, da tudi poje. No, prosim za jedno pesem.»

Po kratkem obotavljanju šla je devoyka k pianu.

Sary sedel je k oknu in gledal sanjarski na njo, mej tem ko je ona tekal z nežnimi prsti po tipkah. Šaljivost je izginila z njenega obličja. Polagoma razširjala je po njem senca, ravno tako, kakor se je ukradla časi na obraz mile pokojnice. Bila je neizmerno krasna v

tem trenutku. Čez nekaj časa obrnil je gost obraz proč in položil roko na čelo. Hotel je sedaj še jedenkrat, naposled slišati v polni krasoti ta ljubeznjivi alt, ta srebrni zvonček iz bajnega tomuna preteklosti. V bolešnosladkem pričakovanju igral se je s pahljačo, katero je bila položila devoyka na okno, in se zagledal v daljavo do modrih gor...

«Zabučale gore, zabučali lesi?»

Kam ste izginoli, kam ste izginoli, moj mladi časi? zazvenelo je milo po sobi, zajecalo čarobno iz teh ljubkih devoyčinih usten, zazvonilo srebrnozvočno z neizmerno milobo. Dà, zabučale gore, zabučali lesi! Bučali, šumeli so iz daljave, iz globočine o zvenelih cveticah, o begočih pesmih, o ugaslih zvezdah, o mrtvi ljubezni, o prevarjenih nadah, o pokopanih idejnih, o izgubljenem raji, o lažljivih sanjah sreče, o kratki pomladi življenja... o minljivosti — minljivosti... Šumeli so, bučali in utihnili v milem ječanju iz nežnega mladega grla:

«Še se v tej vodici kamen preobrne, toda mladost moja,

mladost moja, več se ne povrne!»

Kaplja rose zasvetila se je na potočnici minolosti, na tej osamelih cvetici sredi bele pahljače.

Sary je ustal in ploskal z ostalimi. Potem se je zahvalil še pevki, vroče stisnil jej ročico in se poslovil tudi od ostalih.

Zapustil je hiso. Toda ni se napotil proti rojstni vasi. Pogledal je še na modre gore v daljavi, na pisanega kamenitega učenca na pročelji šole in krenil nazaj z višine, po poti mej mladimi brezami, po kateri je prišel nedavno. Krcakal je brzo, kakor bi bežal pred kom. Ustavil se je zasopel še je še gori zji višine in od tukaj ozrl se je še gori na rdečo kupolo cerkvice in na streho šole, pokrite s škodljami. Potem je smel klobuk, obrisal si potne kaplje z obličja in gladkega temena, mahnil z dežnikom in zagodrnjal: «Morala vsega: Z golo glavo ne napravljaj izletov v mladost!»

IVKA VASILJEVA:

Poet.

Zamislilo se je poljé,
zamislil se je les,
zamislil se je bel oblak,
obstrmel sred nebes...

To videl eden je samo,
— zamišljen mu pogled —
vzbudilo se mu v srcu,
in to je bil — poet.

M. Stepančičeva :

NOVA ZADRUGA.

II.

Pred rdečeprepleskano obširno stavbo, ki se je ponosito dvigala sredi plodovitih vinogradov, je irza senčne ute pozorno gledala navzdol proti cesti mlada gospodična. Dasi je bila oblečena v ohlapno modro-barvno in z rjavkastimi obšivi ozaljšano batistno haljo, je bilo vendar takoj opaziti, da je deklé vitkega stasa, ki se je gotovo stoprv pred nedavnim časom razvil do svoje dekliške dovršenosti. Obraz ji je bil še otroškosvež, kakor so bili še detinkorazigrani tudi pogledi, kadar koli so zasevali izpod gladkega čela. Kostanjevi lasje so se valovito stekali nad temenom v skrit voz, kakor je pač velela tedanja moda. Razen uhanov, drobnih zlatih zavijalk, ni imela mladenka nikakega drugega nakita na sebi. Stana Podlogarjeva je bila pač pametno in pravilno vzgojeno deklé, ki vè, da mladost ne potrebuje na kinča ne lepotičja: saj je mladoletnost samanasebi en sam ogromen dragulj in pridnost in delavnost in iskrena dobrodušnost oni biseri in dijamanti, ki odsevajo milobo in prikupljivost tudi iz nelep-poizklesanega obraza.

Ko je deklé prepoznalo na skoro polure oddaljeni cesti premikajoči se lik — svojega lastnega roditelja — je steklo z nasmeškom v licih v notrino poslopja in vzkliknilo »Tata bo kmalu tu, mamica; ravnokar je zavil s ceste med polja!«

«Končno vendarle!» je odgovorila napol gosposko oblečena ženska srednjih let, dekličina mati. «No, pa kar urno, Stana, na dvorišče, da mi pomagaš ugrabiti piščančka. Očetu bo nocoj večerja po tako dolgem potovanju posebno dišala, zlasti ako se ni ustavil v mestu, pa ničesar povžil!»

In neobotavljajoče sta izginili skozi stranske duri v ozadje hiše na prostorno dvorišče, ki se je brezvsakega plota razširilo in podaljšalo v skrbno obdelano njivo. Tu sta s periščem koruznega zrnja in običajnim pipi, pipi pi! priklicali predse celojato različnih kur: puranov, gosi, rac, golobov in kokoši. Par tremutkov kasneje pa je zabučalo boječe kokodajskanje, trmasto glu-gluganje in očitajoče gaganje splasene kure-tine, dočim je jerebičastopisan petelinček brez vsega usmiljenja ležal v kuhinji s prerezanim vratom. In medtem, ko je gospodinja smukala okoli ognjišča, brigajoča se, da bo

voda za oskubljenje živali skoro vrela, je njena hčerka snela s police rešeto s solato ter stekla vnovič v hladnico pred hišo, da bi jo tam ocedila. Jedva pa je dokončala to opravilce in potuknila zelenjad v mrzlo vodo, je že zaklicala materi:

«Sedaj pa stečem tatu naproti!»

Toda komaj je to izustila in prekoračila hišni prag, ko je že veselo vzkliknila:

«O, ti si že tukaj, papači!»

«Že?» se je odzval širokoplečat možakar, ki si je s kimajočo glavo pustil pritisniti na vsako lice prisrčen poljub. »Kaj me morda nisi zadovoljna?»

«O, papači moj, pa še kako! A glej, pred drobnim časom, si bil še tamdoli na cesti, a sedaj si že tukaj; nameravala sem ti ravnokar naproti!»

»A tako!« je odgovoril oče ter segel v roko svoji ženi, ki je ravnokar prispela iz hiše in ožrša se na mladeniča, ki sta stala v spoštljivi oddaljenosti, opazila: »Uvidevam, da si imel družbo na potovanju iz Gorice?»

»O nikar! Na gospodka sem natelet še le tu spodaj ob našem vinogradu, ko sta se ravno pripravljala, da bi moje grozdje zobala. Zato sem jima maložil kazni, da me spremita do sem gori! Kaj ne, da je tako? No, le naprej! Predstaviti se morata pa kar sama, ker sem vajine priimke že zopet pozabil. Jaz Vama še samo to-le dostavim, da je ta-le gospa moja soproga, ta-le napudrana punca pa moja hči!«

«Oh, papanek! Ko se pa jaz nesa-mo nikoli ne pudram, ampak mi je to celó zoperno!»

Z brezskrbnim mladeniškim nasmehom sta se mladeniča sedaj približala in sicer poklonivši se najprvo pred prijazno gospodinjo. — ki je kmalu na to švignila s prišlecem v hišo, — potem pa pred zarudelo mlado gospodično, ki ju je vodila, proti uti ter povabila sesti.

«Akademik Mirko Škilan iz Trsta» je prijazno povzel v svojo obleko opravljen mladenič ter s pogledom na sodruga dodal: bratranec Adolf Potočnik, poštni uradnik v bližnjem mestu! Stana je lahničnim nasmeškom, kolikor ga dovoljuje gostoljubnost, obema podala desnico in rekla: »Nad vse me veseli; gospoda sta moja prva znanca, odkar prabivam tukaj.»

«Gotovo ste dospeli še le pred kratkim sem; niti jaz nisem še imel ne časti ne prilike videti vas, odkar sem

zašel semkaj!» je odvrnil akademik. »Tri tedne še le sva z mamom tukaj, a ostanave najbrže do jeseni, ako še ne dalje v tej krasni zemljici!«

»Vam li kraj tako zelo ugaja? Sicer je res prelep, to je naravnost raj v okvirju naše nove domovine!»

»Naše mile, tako težko prisvojene domovine!« je vzdihnila Stana in pogledala proti molčečemu uradniku, kakor da hoče, da tudi on kaj izusti v poveljevanje naše nove države!

Mirko Škilan, ki je bil opazil ta njen pogled in morda uganil njeno namero pa je oprezno dodal: »Moj sorodnik — žal — ne pozna naše govorice; samo nekaj malega razume, gospodična!«

»Ne?« je z velikimi očmi vprašujoče pogledala proti njemu in nehote nekoliko stresla glavo, kakor da bi mu hotela reči: »Pa se moraš navaditi našega jezika, ako hočeš živeti med nami!«

Tudi sedaj se je zdelo, kako da si akademik Škilan pravilno tolmači njeno mišljenje in zato je dostavil: »Ako se bo zadostno sukal v naši slovenski družini, se gotovo priuči tudi naši govorici!«

»In naša dolžnost je, da ga priučimo, samo če ima le količkaj dobre volje za to« je povzela Stana in smehljaje se ozrla v lepo kodrasto glavo nemškutarja Adolfa Potočnika.

»Govoriva o tebi«, je sedaj Mirko nagovoril bratranca! Gospodična pravi, da se moraš tudi ti naučiti slovenščine, drugače ti bo dolgočasno in pusto v družbi!»

»Saj bi se rad navadil, a težko mi bo, to vem!« je nemški odgovoril poštni uradnik!

»Če boste zahajali pridno samo v slovensko družino, se navadite naši govorici kar igrave.« je navduševalno dodala Stana.

»Izmed novih naseljencev ne poznam še mikogar!«

»Pa pridite včasih k nam, da vam preženemo dolgčas«, ga je nagajivo zavrnila Stana. »Stanujete daleč od nas?»

»Na oni nasprotni višavi! Od tukaj se dobro vidi naše poslopje!«

»Kaj ona dolga bela stavba? Oh, kako krasen razgled morate pač imeti!«

»Nič boljšega nega ga imate Vi od tukaj, gospodična!« je spoštljivo odgovoril poštni uradnik.

»Mislim, da stoji Vaše domovje, višje nego naše!« In ožrša se proti vratom, odkoder je začula korake prihajajočega očeta, je dostavila: »Ali veš, papa, da je gospod Potočnik naš sosed?»

»Ne, tega še ne vem!«

»Poglej, na onem-le holmu prebiva!«

»Tisto tam je Vaša domačija? Krasno posestvo! Imate starše še žive?«

»Vsi so še pri življenju, tudi staršev starši! In sestro imam, ki je približno teh let, kakor gospodična!«

»In niti ona, in niti starši ne govorijo slovenščine?«

Adolf Potočnik je v potrdilo le odkimal z glavo, dočim je začel Mirko govoriti slovenski, kako da je še vedno zagrižen nemškutar še celo stari ded, bogati veleposestnik v tem kraju. Njegov sin in oče Adolfov, da je bil učitelj v bližnjem mestu, da se je pa učiteljstvu odrekal, odkar so se politične razmere izpremenile in da pašuje sedaj na očetovem posestvu. — prebavljajoč le težko okoliščine, s katerimi je vsakogar objela nova država. Vendar, da se on nadeja, da jih polagoma pridobi za rod, h kateremu spadajo, kakor on sam, katerega mati je prava sestra bratrančevemu očetu! — — —

»No, pa seznanite me z njimi. V par mesecih! ko ostanem tu, se da kaj storiti. S pametnim načinom se vse doseže, brez vsakega nasilja, ampak prav lahno in komaj slišno jim bomo včasih udarili po narodnostni struni in zabrenkali bodo še sami po njej, nedabi se zavdali. Saj smo Primorci; se na to razumemo, kaj?«

Škoda, da ne moremo napraviti take veselice ali kaj takega vobče, kakor znamo pač mi Primorci, da privabimo skupaj vse kar lazi in plazi, a v prvi vrsti vse, kar je narodnozavedno in čuti slovensko!«

»Nato sem mislil tudi jaz! Nekaj bo treba ukreniti, da izpremenimo mlačneže in nevedneže! Razen stričeve družine je tam zadaj v hribih še par hiš, slovenske korenike, ki pa na zivljejo naš jezik novotarijo!«

»Neverjetno, kako jih je mogel Nemec tako pridobiti!« je sedaj dodala Stana.

»Apropos, Adolf!« se je obrnil Mirko do bratranca »V nedeljo je praznovanje patrona v bližnji cerkvi, kaj ne?«

»Da, praznovanje sv. Krištofa, je odgovoril Adolf. »Svoječasno je prihajalo ljudstvo od vseh strani k naši cerkvi; velika cerkvena svečanost je to; pridete pogledat, gospodična?«

»O rada! Saj pojdemo, papa, ne?«

»Čemu bi ostali doma; moramo se seznaniti z semi navadami in običaji, ki so tod okoli! Kaj praviš, mama, ali pojdemo prihodnjo nedeljo k cer-

kvi sv. Krištofa?« je povzel gospod ozrši se proti pragu, kjer je stala gospodinja.

»Ako ni pešpot preutrudljiva, zakaj ne?« odgovorila je gospa uljudno.

Solnce se je bilo ravnokar potuhnilo za goro, ko sta se nova znanca dvignila izza mizice ter se poslavljala z udomačenostjo, ko da se poznata že celo leto z družino Podlogar iz Gorice. Še spoštljiv rokotisk, prijazen poklon, prisrčno: Na svidenje! in izginila sta mladeniča po stezi med drevjem. — — —

Tretje jutro po tem dogodku je našla Stana na utini mizici velik šop belih nagljev. Kdo jih je bil neki prinesel, Mirko Škilan ali Adolf Potočnik? Oni narodnozavedni mladenič ali oni narodni odpadnik in odpadnikov sin? Bi jih li ne vrgla od sebe, navzlic vsej krasoti, ako bi tega poslednjega gotova? V poslednjem trenutku pa je sklepala: škoda tako lepega človeka!

Na hišnem pragu je zagledala svojo mater in ji iz daleka smejoč kazala na dehteče cvetje: Ko pa je začela očetovo korakanje preko stopnic, je vzela naglo nedolžno cvetje, in stekla mimo matere proti strani hiše kamor ga je skozi stransko okence položila na okensko polico. Po svojem dekliskem nagonu je zaslutila, da bi sicer nadvsedobri očka vendarle mor-da nagubančil čelo nad nedolžnim darilcem, ako bi mu ga bila pokazala. In vendar je še celo dopoldne med opraviлом razmišljala: kdo neki se je pokazal tako pozornega s svojo tajno darežljivostjo? Ali Mirko Škilan ali Adolf Potočnik? — — —

III.

Staroznani praznik sv. Krištofa, ki se je običajno obhajal z dvema mašama, s procesijo okoli cerkvice, popoldanskim blagoslovom in celo s plesom, je bil privabil v malo svetišče vrh hriba na stotine ljudi. Iz vseh bližnjih selišč, ki so bila raztresena semintja po bližnjih in daljnih holmih, po soteskah in rebrih, je prispe- lo staro in mlado, kmečko in gosposko iz pobožnosti ali navade, iz rado- vednosti ali zabave. Kajpada je bilo torej Smrečje, ki se je na hrib Sv. Krištofa naravnost naslanjalo, po- temtakem polnoštevilno zastopano. Tudi v predvojni dobi je bilo tako; vsa naduta nemška gospoda, — ki je zlasti v poletnem času spremenila Smrečje v nekako zračno okrepčeval- nico — ni nikoli zamujala udeležen-

vati se Krištofovega praznovanja, sa- mo da je vlila tudi v to priprosto cerkveno svečanost duh nemštva ter ji nudila lice germanskega nadvlad- ja in izražala z vsem svojim nasto- pom poniževanje in porogljivost na- pram vsemu, kar si je še osmeljeva- lo kazati slovensko pokoljenje, slo- vensko govorico in slovenske pravi- ce. Ono malo peščeno plesišče ob strani je bilo kakor nalašč priprav- ljeno, da je nudilo Nemcem in Nem- škutarjem priliko spopasti se s slo- venskogovorečim parom, da je le-tà bil nemalokrat ves oprasen in okrvav- ljen sunjen ob rob plesišča, med tr- njeve grme in krhasti lapor.

Cerkvica sv. Krištofa je bila belo prepleskana skromna hišica, ki se je s svojim pročeljem naslanjala ob pri- prost zvonik, ki je pa z vsem križem vred, bil vendar le malo višji od nje. Ničmanj siromašna ni bila no- tranjščina te molilnice. Razen osmih črvivih in napol strohnelih klopi, ki so stale — ko da so odveč — potis- njene vse ob levo steno, razen ed- nega oltarja pa »večne luči« pred njim, ni bilo v cerkvi ničesar, kar bi vzbujalo zanimanje; na desni stra- ni sta bili sicer obešeni dve podobi raz katere pa je bilo težko razbrati predstavljata li moški ali ženski lik, svetnika ali šaljivca. Na prvi mah se jima je videlo le to, da ju ni ustvaril umetnikov čopič, ampak brezuurna domišljija hribovskega pleskarja.

In vendar je bila ta cerkvice že dobro uro pred napovedano drugo mašo vsa natlačena tako, da vsi oni, ki so danes vprvo stopili vanjo so se po kratkem ogledu zopet obrnili proti izhodu, se prekrižali in izstopili, da se čimpreje ognejo slabemu vzduhu. Zunaj cerkvice pa je bilo jako prijet- no. Šestero starih lip jo je okroževa- lo, šestero bujnokošatih lip, ki so raztezale svoje goste mladike preko njene napolpodrte strehe. Pred vojno dobo so vse te lipe bile odičene s plapolajočimi »frankfurtaricami« in z nemčurskimi prapori je bilo ozalj- šano tudi plesišče. Letos pa ni bilo nobene zastave, izuzemši otroškomajh- ne slovenske trobojnice, ki jo je bil eden izmed kramarjev postavil med bršljan nad ostrežje svojega prodajal- nika. Nič čudnega! Platno... pa tudi papir sam... ja v Jugoslaviji precej drag! Kar je pa posebno pomanj- kljivo, to je v Jugoslaviji takozvana inicijativa — pa ne da bi je ne bilo — ampak leži še globoko zaspana v posameznikih, kakor mrčes v svoji bubi. Če bi ne bilo tako, bi bili za de- mašnjo cerkveno prireditev preskrbe- li nekaj trobojnic vsaj oni iz bližnje-

ga mesta, ki so priromali na uro oddaljen hrib Sv. Krištofa. Od priprostih domačinov, ki prebivajo semintja po ravneh in dolinicah, ob klanjih in po gričevju, mi niti bilo pričakovati že z ozirom na njihovo ubožno in skrbipolno življenje, da si bi utegnili omisliti to sicer prijetno ali nepotrebno razkošje; najmanj pa je bilo mogoče pričakovati od najnovejših prebivalcev - Primorcev, ki so se tod naselili še le pred kratkem in ne poznajo še običajev in šeg posamičnih okrajev. Okoli debel sleherne lipo je okrogla zidana klop; dve zidani klopi sta naslonjeni tudi ob zunanje cerkvene stranske stene; ves ostali prostor pa je poraščen z nizko gosto travo, ki služi ob delavnikih najbrže kot pašnik. In vsa ta prostornina, ki je nudila izletnikom, oziroma romarjem najzlaši razgled na vse strani, je bila že vsa obljudena. Zbrani ljudje — po noši, stanu in imetju najrazličnejši — pa so stali, sedeli, napolležali, čepeli in klečali. Trije kramarji, ki so si bili izbrali prostor na južni strani kapele, vedoč da se tako obvarujejo za ves dan pred morebitnim pekočim solncem, so bili raztegnili svojo robo na ogled: pijačo, mrzla jedila in igraške, za katere se odrasla mladež ni ničmanj zanimala ko otročad. Od katerekoli strani se je kdo bližal vrhu — bodisi sam ali v družini — od vsepovsod so se vanj uprle oči vseh onih tam gori in — ako je bil neznanec — mereč ga od nog do glave se je v vseh tistih glavah porajala ena sama radovednost: Kdove odkod se je vzel? Kje prebiva? Kaj je? — Prišlec pa se je oziral po vseh njih z mislijo: Oni le je kak notar, učitelj, oni je kak trgovec, rokodelc, mešetar, učiteljica, šivilja, krčmarjeva žena ali hči, oni kak prebrisanec, šaljivec, ta-le kaka puhla ohola butica!... Naposled je prišlec stopal proti cerkvi, pogledal notrino in se kmalu nato vrnil z orijentiranim pogledom, ko da je domačin med domačini.

Po ozki poti, ki se je po kačje vila med grmi, je stopicala mala gruča: gospod Podlogar s soprogo in hčerjo. Širokoplečati možakar, je gledal predse na pot in si brisal znoj razkrito napolplešasto glavo, dočim sta gospa in gospodična radovedno gledali po pisani množici. Tam v dalji pod lipo je Stana sicer že zagledala svoja nova znanca, ki pa nista stala osamljena, vsled česar si je ona prizadevala, da se zataji, kakor da ju ni zapazila. V trenutni zadregi je razprostrla drobno prihalčko, ali ko se je domislila, da jo je trenutek preje

zaprla, je opustila pihljanje in si popravila levi krajec svojega slamnika, dasiravno je bila uverjena, da je bil v redu. In ozrla se je v nasprotno stran. Tedaj pa so ji oči obstale, vesel nasmešek se ji je bil razlil preko lica in poklonivša se z glavo je zašepetala staršem: Neko svojo sošolko vidim! Zorko Cegnarjevo iz Čičarije! —

— Pa idi in pozdravi se z njo — ji je rekla mati — počakava te tukaj! Hipček kasneje sta si sošolki nudili desnico.

— Stana! —

— Zorka! —

— Kaj pa delaš ti tukaj? —

— Tu smo mi sedaj doma; naselili smo se v Smrečju. In ti? —

— Tu v Smrečju? O veselo naključje! Mi ravnotako, veš! —

— Joj! Ali res? —

— Pa približaj se vendar, da te predstavim staršem! Evo ju! Moja mama, moj papa! Gospodična Stana Podlogarjeva! —

— Ali ste prišli sami sem gori? — je vprašala Zorkina mati, dasi je lahko videla, da je Stana prispela v družbi.

— O ne, gospa! S svojimi roditelji sem tukaj! — je opazila Stana ozrša se proti staršem.

— Pa idimo vsi do njih, da se seznanimo! je opazil Zorkin oče.

— Ali pa grem jaz sama z gospodično ponje, da ne izgubimo tega senčnega prostora! —

— Tudi prav! — je pokimala mama; dekleti pa sta odšli, dočim so si okoli sedeče kmetice pošepetale: ste slišale? Po naše govorijo!

In sedaj je bila Stana na vrsti, da je Zorki predstavljala svoje starše ter jih nato pridružila k prejšnjim.

— Gospa in gospod Podlogar! je rekla Zorka svojcem.

— Gospa in gospod Cegnar! je postavila Stana.

— Gospod Podlogar iz Št. Petra? je vprašal Zorkin oče.

— Ne, iz Gorice! je odvrnila gospa Podlogarjeva.

— In Vi ste gotovo gospod Cegnar iz Trsta? je vprašal Stanin oče.

— O ne! Iz Materije smo! Z onimi iz Trsta smo si le v daljšem sorodstvu! — je odgovoril vprašanec.

— In kje sta si bili sošolki? je pozivedovala gospa Cegnarjeva s pogledom na svojo hčer.

— V goriškem Notre Dame, gospa! je prijazno odgovorila Stana.

— Prelepe urice! Se jih kedaj spominjaš Stana? —

— Neštetokrat, Zora! —

In medtem, ko sta mladenki za

glavni predmet svojega pomenka imeli goriško vzgojevališče in samostan Notre Dame, pa vse kar je bilo ž njim v stiku, so se njuni starši razgovarjali o legi, prostranosti in vrednosti nakupljenih posestev.

Toda kmalu je njun pomenek pretrgoma prenehal. Močan glas pod lipo sedečega gospoda, ki je pozdravljajal nove prišlece, je vzbudil pozornost nase in na one.

— Pozdravljeni, gospod Miljevec! Kaj pa vi tukaj? Ali ste sami? je odzdravljajal mlad eleganten gospod v čisti slovenščini, da so si kmečki fantje, ki so ležali po tleh pomežiknili, ko da bi hoteli reči: taki nam ne bodo delali zgage, to so naši! —

— Nisem sam, ne gospod doktor! Moj sin Zvonko, ki sedi tu poleg mene, mi dela družbo! —

— A tako? O saj ga ne morate zatajiti, docela Vam je podoben! —

— Kakor ste Vi gospej mami! Saj se ne varam kaj ne, milostljiva! Ste gotovo spehani! Izvolite na moj sedež! —

— Le sedi, mama! Pa mojega očeta poznate, gospod Miljevec? —

— Nimam še te časti gospod doktor! Jako drago mi je, gospod Martinčič! Evo tu moj sin Zvonko, prihodnji pomorski kapetan! —

»Kako hitro govorijo«, so si zašepetali ljudje okoli njih. »So gotovo Primorci, ki so v Smrečju nakupili nemška posestva! Primorci vsi tako hitro govorijo!« »Pa le po naše barantajo!« »Kako pa! Ti so še le ti pravi; ti bi Nemcem že pokazali, če bi se jim zahotelo delati kako zgago!« —

Pogovora tovarnarja Miljevca in veletržca Martinčiča niso poslušali le kmečki domačini; njihove besede so prijekale tja do Podlogarjevih in Cegnarjevih in razlile preko njihovih obrazov veselo zadoščenje, ko da so v bližini zaslišali valovanje Jadrana ali šelestenje Soče.

— To so gotovo tudi Primorci! je zašepetal Podlogar! —

— Iz Trsta, kakor sem razumel! je pokimal Cegnar.

V naslednjih trenutkih pa so si že stali vsi skupaj drug ob drugem v velikem kolobarju. Akademik Mirko Škilan, ki je že delj časa razmišljal, s kakim izgovorom bi se približal znani družini Podlogarjevi, se je sedaj maloma ločil s svojim bratrancom od sorodniške družbe ter prikorakal do doktorja Martinčiča, s katerim se je bil seznanil že v Trstu in potem na zagrebškem vseučilišču. Pozdravil pa se je tudi s tovarnarjem

in njegovim sinom, s katerim sta se kot prijatelja celo tikala.

— Kako pa, da Vi kolovratite tod po naših gorah? ga je smejaše nagovoril tovarnar.

— Sedaj, ko je naša mila domovina rešena, sem prišel tudi jaz semkaj s posebno misijo, da privedem v domači hlev zabredle ovce! — je odvrnil Mirko in pokažoč na sorodnika dostavil: Moj bratranec — ki pa žal ne pozna še naše govorice! Pa prosim obzira! —

— Zdravo, mladi gospod! Zdravo! Le držite se nas, se bodele že tudi Vi priučili našemu govoru! — so zaklicali Adolfu okolistoječi ter mu segali v desnico, tako da je ponemčeni mladenci bil veselo iznenadjen nad toliko prijaznostjo. Iz daleka opazujoči Adolfov ded in oče pa se kar nista mogla načuditi, kako se more njihov Adolf tako bratiti z Vindi (Slovenci). Vso krivdo sta metala na Mirka, ki bo Adolfu izkvaril vso nemško naravo in nemškega duha, s katerim je bil prežet od rojstva. Mirko Škilan pa je bil bistroumen, narodnozaveden dečko, ki je stremel le za tem, kako bi povsod, kjerkoli bi le mogel, izpulil ljuliko in osat ako sta bohotno klila na osvobojene slovenske dežele. Takoj ob združenju naših treh plemen pod okriljem belega srbskega orla, je pohitel tja gori na stričev dom in s pretvezo, da ga je pognala materina bolezen v sorodno hišo, je z vso potrpežljivostjo pa z milo obzirnostjo potrkal v narodnostnem oziru na sorodnike, o katerih mu je čestokrat mati pripovedovala, kako so zagriženi za vse, kar je nemško in kako črtijo in sovražijo vse, kar jih zamore le spominjati slovenščine. In res je bilo tako! Stari Potočnik, Adolfov ded — ki je bil sedaj v svojih sedemdesetih letih, je vse svoje življenje, to je, odkar so ga umeli v Smrečju naseliti se Nemci, pridobiti zase (izvolili so ga županom) — je bil z dušo in telesom navezan na Nemce. Svojega takratnega petnajstletnega sina, Adolfovega očeta, jim je kar prepustil, da store iz njega poljubno, karkoli se jim izljubi z ozirom na vzgojo. In vzgojili so ga res za učitelja, ki je raznarodoval naše slovenske otroke, učitelja, ki je organiziral celo tolpo sebi enakih elementov ter se z njimi spuščal na napade in naskoke vselej, kadarkoli so se našli iz kakih narodnih prireditev vračali navdušeni proti svojim domovom. In njihove žene so postale iste-ga mišljenja kakor možje in vzgajale otroke v istem duhu. Tudi Adolf se je čutil Nemca z dušo in krvjo, ven-

dar je bil dečko tako dobre in plemenite nрави, da nesamo ni nikoli odobral, marveč vselej grajal črt in gnjev, ki sta jih kazala oče, mati, ded in sestra do Slovencev vobče.

»Nikoli« je rekel Adolf Mirku o neki priliki, »nikoli ne spreobrneš mojih, kajti oni so in ostanejo prepričanja, da je to, kakor nazivlješ ti »osvobojenje domovine« le prehodno in da se zopet povrnejo časi, ko bo ukazoval čez to zemljo Nemec in bosta le Dunaj in Berlin proizvajala svoje smernice preko teh dežel. Metternich, Bismark, Hohenzollern to so imena, ki so sicer že izginila v večnosti in se nameravajo pokopati v pozabnosti, vendar so to imena duhov — ki med nami še žive v vsem svojem junaštvu, vsej svoji podjetnosti, v vsem svojem podžiganju in ki nastopijo nekda v prihodnjosti vnovič svoj pohod kot novi triumfatorji!«

V sličnem fantaziranju so živeli ti Nemškutarji še vedno. Še sedaj, ko so pač lahko iz marsičesa že izpoznali, da je njihova zvezda za vedno utrnila. Toda oni niso bili malodušni, niso obupovali in kadarkoli so imeli priliko opaziti, kako slovensko strankarstvo bujno dehti, so si nemo a pomembno pomežikali....

Komaj se je bil Mirko Škilan pozdravil z družino, h kateri je pristopil, je že pazil, kako bi se bil pridružil sosedni družini, katero so tvorili njegovi novi znanci Podlogarjevi. In zategadelj je, ozrši se proti njim, ko da jih doslej ni bil niti zapazil, rekel napram Martinčičevim in Miljevčevim.

— Glejte novo čudo! Tam-le so tudi Primorci! Poznan sem že z njimi; pridružimo se jim, da vam predstavim. To reki je pristopil k nekoliko oddaljenim svojim znancem, jih pozdravil, se predstavil Cegnarjevi družini, in nato predstavil še vso ostalo družbo. In vnovič so se izgovarjali priimki, stiskale desnice, klanjale glave in izmenjavali novi pomenki. Naposled se je vsa skupina razdelila kar nevede v dva kolobarja: v mlajše in starejše. Glavno besedo je imel pa akademik Škilan. On je pazil, da ni nastal molk in da je imel pripravljeno kako besedo, kadar se mu je videlo potrebno zakriti vrzel, ki je nameravala zazevati. Tako je bilo tudi sedaj! Postavil se je bil tik Zorke Cegnarjeve in ko je zapazil, kako popravlja Stani beli nagelj, ki ji je hotel zdrkniti iz nedri, je nežno vprašal: Vam li dopadejo cvetlice, gospodična Cegnarjeva? Morda Vam smem ponuditi svojo, je dostavil, pri-

jemši za nagelj, ki ga je imel v gumbnici.

— Hvala! Srčno rada imam cvetje« mu je odgovorila Zorka, toda potem ostanete Vi brez nje? —

— Nič zato! Bratranec jih ima doma cel nasad! —

V tem hipu je Stana uganila kdo ji je bil daroval pred par dnevi šop belih nagljev, uganila zlasti potem, ko ji je Adolf jedvaslišno izgovoril štiri nemške besede: Jutri dobite svežih! — Ni mu nameravala odgovoriti vendar, da bi si njenega molka ne tolmačil napačno, ga je ravno tako tiho vprašala: Ali kako naj vam povrnem?

— Da me navadite nekoliko slovenščine! —

— O, pa še kako rada. Toda vedite, da si morate zapomniti najmanj deset besed na dan! —

— Poskušal bom! —

— Oho! Bravo, gospodična! Hvala ležno delo! To je jako lepo od Vas! je zaklical doktor.

— Ker so bile te besede izgovorjene slovenski in jih Adolf ni razumel, ga je začudeno pogledal. Toda doktor ga je kmalu potolažil nemški: To je lepo od Vas, gospod Potočnik, Vi niste prišli danes le na romarsko pot, prinesli ste sem tudi obljubo, da se bodele naučili slovenščine! Bravo! —

— A, moj bratranec Adolf je zal dečko! je vzkliknil Mirko in potrepal Adolfa po rami. On ima najboljšo voljo priučiti se slovenščini! —

— Mi vsi si moramo nadeti naloge, da k temu pripomoremo, je zaklical tovarnarjev sin Zvonko.

— To se bo že lahko zgodilo, samo shajati se moramo večkrat, da si ustvarimo društveno življenje, je pritrtil doktor.

— Tudi mi smo tega mišljenja, je povzel gospod Cegnar iz sosedne skupine, ki je bil slišal pomenek mlajših. — Preskrbeti si moramo društven prostor, ki bi bil vsem primeren.

— Jaz poznam že enega, a tega težko, da bi kedaj dosegli! je zaklical Mirko.

— Kje kako, zakaj, so vzkliknili kar trije glasovi naenkrat.

— V hiši mojega strica je prostor na sobana, ki je služila svoječasnemu Nemcem v njihove propagandne namene. —

— Pripraviti jih moramo na to! —

— S pametno besedo! —

— Na trezen način! —

— Seznaniti nas morate z njimi. —

— Enkrat napravimo vsi skupaj izlet mimo njihove hiše, pa se s kakš-

nim izgovorom ustavimo na višavi! je omenil Podlogar. —

— Imenitno ideja! —

— Ki se mora izvršiti žimpreje. —

— Utihnimo, duhovnik prihaja! —

— Sedaj bo maševal, ne? —

— In menda tudi pridigoval! —

— Ej, to bo pa trajalo dolgo! —

— Sodeč po duhovnikovi postavi, ki je čil in vitek, ko jegulja, bodo tudi cerkveni obredi kmalu pri kraju! je nagajivo pripomnil Podlogar.

In sv. maša res ni trajala dolgo. Dvajset minut kasneje so ustajali in se prekriževali že vsi, tako oni, ki so sedevali, kakor oni, ki so klečali; seveda so se vsi ravnali po onih, ki so bili blizu cerkvenih duri in videli v notrino, kaj se v nji dogaja. Vendar niso ljudje še zapustili svojih mest, ko jim je mek prizor ob vratih vzbudil pozornost, da so se ozirali vsi tjakaj. Cerkovnik je bil namreč prinesel stolico iz cerkve pa jo posadil tik ob zvonikov steber. Na stolico pa je stopil mladi mašnik, ki se je hotel posloviti od vernikov s kratko pridigo. Ko je bil zapazil, da je večina ljudij zunaj, ker ni mogla vsled pretesnosti dobiti prostora v cerkvi, je sklenil izvršiti običajno pridigo — nanašajočo se na Sv. Krištofa —raje zunaj in tako zadovoljiti hkratu vse poslušalce. Mlademu podjetnemu pridigarju pa je še nekaj drugega tlelo v srcu: združiti dobro s koristnim ter o tej priliki potrkati tudi na ona srca, ki nimajo nikoli ne časa, ne prilike udeležiti se necerkvenih govorov. Zato, ko je s pobožnim opominom izpolnil nauk, tičoč se cerkve in vere, je z živo besedo, ognjevitim pogledom in očitnim navdušenjem pozdravil nazoče: Pozdravljeni vi vsi, ki ste tukaj zbrani, pozdravljeni in blagoslovljeni z domačo besedo, vi vsi, ki ste zdajci okoli mene in ki ste od blizu in daleč, na plašče se truda in dolge poti prihiteli, da zadostite glasu srca, ki vas je vabil, pozival in mikal na običajni vsakoletni praznik Sv. Krištofa. Da! Običajna je ta naša skromna cerkvena svečanost, s katero enkrat v letu počaščamo patrona te prekrasne naše zemljice, varuha te mile naše pokrajine, sv. Krištofa! Enako kakor vi, so hodili in priromali semkaj še vaši starši, ki že davno spijo svoj večni sen pod hladno rušo; enako kakor vi so zahajali sem še staršev vaših starši in dedi dedov naših! Zahajali so sem na hrib sv. Krištofa še tedaj, ko jih ni vodila nikaka druga težnja, nego molitev in pobožnost in želja po tolažilni mašnikovi besedi, ki jim je z

domačimi glasi rahljala srca, ki jim je s prisrčno besedo vlivala nasvete in opomine v dušo in možgane. Toda časi so se spremenili in romarji so se vračali s te božje poti neutešeni, nezadovoljni, potrti in žalostni, ko da so zaslužnjeni in objarmljeni. Ni hče ni jih več pozdravljaj v domači govorici, nihče ni smel poslušati njihovih tožb, njihovih vzdihov, kajti duhovniku je bilo strogo zabranjeno izvrševati cerkvene obrede po načinu, ki ga je zahtevala šega, in tuja je morala mu biti govorica, kadarkoli je spregovoril svojemu ljudstvu. Zalostni časi so to bili za marsikoga izmed vas, žalostni in grenkobni so to bili časi zlasti za naše starše in dede, ki si niso smeli pomagati in so morali molče prenašati svoje gorje, ki jim ga je okoli vratu potisnil njihov takratni narodni nasprotnik. Ali danes, bratje in sestre, se smemo vsi veseliti, da je konec našemu života-renju in našemu suženjstvu! Glas trombe je radostno zaukal širom vse naše slovenske zemlje in premagan in strt čepi pred nami v prahu prav oni nasprotnik, ki je svoječasnno s svojim žezlom udrihal po naših glavah, ki nas je svojedobno pikal s svojimi sulicami, da nam je zastajala odporna beseda v goltancu in nam je zledenevala solza v očesu. V prvo stojimo danes tukaj, o bratje in sestre, v prvo praznujemo Sv. Krištofa, odkar je naša domovina rešena vseh nadlog, ki nam jih je prizadeval nasprotnik po duhu in srcu, nasprotnik po krvi! Bratje in sestre! Dolgo vrsto let je preteklo, ko nismo smeli razmišljati, kakor se nam je zahotelo, ko se nismo smeli razgovarjati v jeziku naših očakov. Ali sedaj živimo osvobojeni pod svobodnim solncem, in osvobojeni hočemo uživati pravice, ki nam pritičejo, pa izpolnjevati dolžnosti, ki nam pripadajo. Bratje in sestre! Mi smo zopet gospodarji na teh svojih rodnih tleh, kakor so bili naši pradedje in pradedov dedje. Končano je naše suženjstvo, ki nam je tiščalo glavo globoko klonjene v ponižanju, v zasramovanju, v omalovaževanju in v strahu pred trinoštvom nadutega nasprotnika, ki je nasilno tod zagospodoval. Toda boj je končan! Nič več se nasprotnik ne bo šopiril po naši zemlji; naj živi sicer, med nami, če ga razmere silijo, toda živi naj krotko, miroljubno in hvaleznostno, kakor pristojagostu. Mi mu nikakor nočemo greniti obstoja, ako ga je usoda postavila med nas, vendar pokazati mu moramo z vso odločnostjo, z vso pravičnostjo, da je njegovega nadvladja ko-

nac, da je njegovim grozotam napočila polnoč. Toda če hočemo, da odpadejo z nas vse verige suženjstva, in tlačenja, ki so nas dosedaj spajale, moramo tudi mi sami pomagati, da ovržemo vse raz sebe, kar nas spominja tužne nekdanjosti.

Glejte, bratje in sestre! Mnogo nas je tu zbranih, ki se v srcih veselite velike narodne zmage, ki je poplavela naša srca, zmage, ki vas tolaži in bodri, ko se domislite onih naših žrtev, ki so pretočile vso svojo kri za dosego te zmage. In vendar vas je še mnogo, ki zanemarjate svojo materinščino ter se razgovarjate v onem jeziku, s katerim je rožljaj bič okoli vaših ušes! Oj, kedaj bo Vaša srca poplavljal ona sveta zavest, da je najmilejša govorica ona, ki nam jo je mamica popevala ob zibeljki? — Mnogo vas je, sestre, ki ste danes donesle s seboj cerkvene bukvice, pisane in sestavljene v tujem jeziku! Velika žalost me pretresa ob tem prepričanju. Res je sicer, da vas je do tega pripravila raznarodovalna šola, da vas je k temu sililo občevanje z nasprotnikom. Vendar, sestre, kakor so za časa Martina Lutra katoliški duhovniki klicali svojim ljudem: proč s tistimi knjigami, ki hočejo pogubiti vašo dušo, tako vam kličem tudi jaz: na ogenj z mašnimi knjigami, ki niso sestavljene v našem jeziku, kajti one utegnejo biti poguba vaših slovenskih src, vaše slovenske narodnosti. Na grmado z njimi, o bratje in sestre! Iz novih abecednikov, ki jih prinašajo domov vaši otroci in mlajši bratci, iz tistih priučite se pismenkam naše mile govornice, ako so vam te še neznane, ker vam jih je doslej zabranjevala narodna potujočevalnica. Glejte, ljudje božji, tristo let stoji že na tem mestu cerkvena Sv. Krištofa, ki se danes kot revna podrtija dviga v zrak, a sezidali so jo naši ljudje, zgradili so jo naši slovenski očaki. Marsikateri vihar je že divjal in razsajal preko nje, pa je ni podrl in tudi mimo nas vseh je hrulil vulkan nasprotovanja, natolcevanje in narodnostnega gorja, vendar mi še stojimo tu trdni in krepki, ko maše prastare lipe... stojimo še čili in se za to tudi zavezujemo, da taki ostanemo še nadalje v prilog prelepi slovenski zemlji, na korist naši novi domovini, v prid mlademu kralju Aleksandru, ki nas je z junaškim mečem deda, Črnega Jurija, osvobodil krutosti Nemca, osvobodil licemerne farizejske habsburške rodovine! Nismo sicer še popolnem vsi odrešeni, mnogo je še naših bratov in sestr, ki ječi v okoli v tujinstva, toda nada nam podži-

ga vsem srca, da napoči dan osvobojenja tudi zanje... Zato naj se danes poleg zahvalnice, ki jo pošiljamo svojemu Bogu, pomolimo še prošnjo, da bodo skoro oteti tudi oni! In še za neke druge — o j bratje in sestre, naj se naša srca dvignejo v molitev, to je za one naše ljudi, ki v svoji zakrknjenosti, v svoji slepoti še dandanes niso otvorili svojih src radosti osvobojenja in ki še ne morejo zapopasti, da je njihova zabredlost in njihovo odpadništvo grehota. Vendar, grajajmo jih in obsojajmo, pa bodimo jim prizanesljivi in milostljivi ter z milo besedo in pametnim opominom potrkvajmo na njihova srca, dokler se bodo razvila iz svoje zabredlosti, potrkvajmo prijazno in neumorno, kakor veli oni rek v sv. pismu: »Trkajte in se Vam bo odprlo!« —

Bile so čisto priproste duhovnikove besede in vendar je malokdaj kak govor segel tako globoko v srca, kakor je bil njegov. Malokatero oko je bilo suho, vsako srce je tiho drhtelo, vse ustne pa so nemo šepetale: Za kralja, za domovino, za vse tepta-

ne in objarmljene — za vse odpadnike !...

Po končani pridigi, so združeni Primorci kar tekmovali, kateri povabi najprvo duhovnika v svojo hišo, kajti da spada med nje ta odlični dušni pastir, ta s čistim narodnjaštvom prežeti slovanski duhovnik, to se jim je zdelo sedaj že čisto naravno. In ko si je potem vsa družba poiskala primeren prostor v senčnici, da bi se seде odpočila in okrepčala s tem, kar so prinesle dame s seboj, je bila prva misel zopet duhovnik, o katerem jim je akademik Mirko Škilan, moral povedati vse, kar je o njem vedel. V razigranem kramljanju, v prepevanju in v parkratnem zaplesanju od strani mladine, jim je čas urno potekel, tako da so se vsi mnogo kasneje vračali na svoje domove, nego so sprva nameravali. Židane volje in s celo jato lepih sklepov v srcu, so se poslavljali od cerkvice sv. Krištofa a s trdno zavestjo, da ne bodo prebivali tod tujci med tujci, ampak slovenski rodoljubi med svojimi ljudmi... (Nadaljevanje.)

M. Gregoričeva:

GRINTE.

7.

Pedagog Černe sedi pred pultom in vzgaja mladino: napolotroke — napoldekleta! — Pri njem spada vse v vzgojeslovje: ako zre na mladež s srepo punčico skozi naočnike ali s topim smehljajem, ki ga spremlja puhla oblizana fraza... Gojence treba pač priučiti marsičemu, nesamo temu, kar stoji v knjigah ali je načrtano med zvezdami, ampak tudi o tem, kar se je razplodilo samoodsebe iz možganskih sluznic pedagogovih... Da je znabiti on, lokalnoznani vzgojitelj, včasih sam potreben vzgoje, ki jo že imajo njega lastni gojenci, to je postranska zadeva; glavna naloga tiči v tem, da ga šolarstvo nepreudarljivo sluša, kadarkoli beseduje neobčuteno in priučeno teorijo ali pa kadar bruhaja iz njega praktični posnetek sitnob in nevolje, ki je izliv njegovega lastnega življenja...

Pedagog Černe razpravlja danes o najvažnejših plasteh značaja: česa človek ne sme storiti niti v mislih, kako se nesme predati izbruhom sovraštva in jeze, kako nesme ziniti ne z besedo, ne s pogledom, ne z namigom bližnjiku v kvar, ako hoče spadati med značajnike, med uglednike, med poštenjake, s žisto vestjo, z nenagubanim čelom. Kajti škodoželjnost, zlobnost, izpodtikanje nad bližnjikom in njega dejanjem pa obrekovanje, so črne nasprotnice kristalnega značaja, so omadeževalke čiste vesti...

Tam zunaj na šolskem hodniku je že zazvončkljalo, toda vzorni pedagog je še s skrbljivostjo zamaknjen v poslednjo naročbo: Za mojo prihodnjo učno uro naj se mi četrta klop pripravi s poljubnim predavanjem! — — — — —

V šolski sobani vlada tišina; gojenci so s pozornostjo obrnjeni napram katedru, na katerem nedaleč od vzgojitelja predavajo njihovi sogojenci. Vsa predavanja se vrše s preciznostjo — ki vzbujaja na vzgojiteljevem licu usmev zadovoljnosti — in z vnemo in zanosom, ki sta glavni točki da predavanje vzbudi v poslušalstvu zanimanje. Vzgojitelj sam je ob zaključku iznenajen in priznanje pohvali vse štiri mlade predavateljske z besedo ali s pokimavanjem ali s potrepanjem po rami ali pobožanjem preko temena.

Odkod si izrpal, ti, predavanje »O krstu pri Savici?« —

— Iz nekega starega berila, gospod profesor! —

— Prav tako! Vidiš! Stare knjige so ko stari ljudje, oni imajo za nas vedno kaj podučnega!

ROVANOVA:

TRNJE IN OSAT.

(Fantazija)

Počasnih korakov, vsa blede in tresoča se me je dotaknila prijateljica Roža. Otožno so me pogledale nje sivomodre oči in brez pozdrava mi je omahnila v naročje. »Ah kako me je varal. Igral se je z menoj, napil se moje udane ljubezni in odkorakal. In sedaj ja v moji duši groza in v mojem srcu obup. Strto je moje mlado življenje in uničena je moja lepa mladost. Zdi se mi, da sem črno oblečena starka z upognjenim životom in kaljenim pogladom. Vse cvetje moje sladke ljubezni je zamorila slana in sedaj leži požgama in prazna vsa širna poljana. Zima se mi je naselila v srce, na mojih licih cvetejo ledene rože. Zunaj pa raja pomlad v prelesti in razkošju. Pisano življenje se preliva, v kristalnih čašah se smeji sreča, opojno dehti cvetje in zlato solnce poljubljuje veselstvo. Bolečina je ob bolečini in iz teh bolečin prihajajo spomini: Jasno-svetli večeri, pod oknom tihi koraki, mehak glas in njegove oči me pozdravljajo.

Ali je bila resnica, ali so bile samo lepe majske noči? Ali je bilo včeraj, ali leži že cela večnost? In sedaj? Kam? Temna in trnjeva pot se vije pred menoj in moj pogled je uprt v

tla in motri grob, kamor je zakopal mojo sladko srečo....«

Ihteče je pokimala, nemo se posločila in odšla. Gladka bela cesta se je vila za njo in vendar sem se čutila trudna in izmučena naslonila sem se ob deblo kraj pota in tedaj je tudi na moje srce potrkal spomin, trpkaka zavest. O moja prelepa mladost, kako daleč ležiš zakopana! In zapuščen in samotni je tisti kraj, kraj poln turobe, v njem trohnijo dekliška srca, nad grobovi pa klija le trnje in osat....

FRAN ZGUR.

Crtomirstvo.

*Vrnili so se Crtomirstva časi!
Naš Crtomir, ki bil junak v desnici,
muj ostri meč sedaj rjavi v nožnici...
sgubljen v ljubezni zdaj nas dolgočasi.*

*Ugasnili so zublji, vere Zive glasi;
in obtičal na trhli je brvici
ponos rodu in zdramil se v temnici,
kjer nam moralo dni prihodnjih kvasi...*

*Imeli Zivo, smo in Črte nad oblaki,
Imeli Vesne hrabrost v prsih zasejano,
rodu pravice, staro šego vere...*

*Do zvezd smo jahali nekoč junaki
Sedaj pod krinko ljubavi, Morano
poljubljamo... v sramoti brez primere...*

In kje si pa, ti, vzela snov za predavanje »O našem narodnem strankarstvu?«

— Sestavljal mi jo je stric, gospod profesor! —

— Dobrega strica imaš, in pametni so njegovi nauki; ko bi vsaj padli na pločvita tla! Med nobenim narodom — žal — ni toliko nasprotovanja ko med nami Slovenci. Pri nobenem narodu ni ta grda ljulika tako bohotno razvita; ta škodljivi plevel protivnosti in ubijanja bližnjikov duše, ne klije nikjer tako bohotno, ko ravno med nami, ki nas je najmanj... med nami, ki izmed narodov najbolj potrebujemo, da smo v prijaznem stiku, da si drugdrugemu pomagamo in si svetujemo, kakor so si pomagali in svetovali v dobi naših literarnih očakov Slomška, Prešerna, Jurčiča, ki so zbirali krog sebe vse, kar je imelo pogum, dobro voljo in zmožnost delovati za narod. In kaj bi bilo iz nas, ako bi tako ne bilo? Kje bi bili mi danes, ako bi ne bilo teh naših prosvetljenih pokroviteljev, teh naših narodnih trpinov, teh narodnih bojevnikov? Gorje in poguba raznarodovalnosti bi naše pleme pogoltnila, ako bi že tedaj klilo med Slovenci to ogabno nasprotovanje, ki preveča dandanes vse naše vrste, vse naše sloje, naše stranke. Toda mi nečemo biti med temi izrodki, mi ne smemo in niti ne maramo biti ti narodni

škodljivci, ki nam škodijo več nego nas more oškodovati narodni protivnik!

— In odkod si, ti, posnela podučno snov svojega predavanja »O naseljevanju Slovanov«?

— Iz »Družinskega lista«, gospod profesor! —

— Iz »Družinskega lista«? Čujem li prav? Iz »Družinskega lista«, iz onega lista, ki ga piše tista zoperna ženska? Nisi li imela kake druge knjige na razpolago? Ti čuk, ti prismoda, ti otepa! Iz »Družinskega lista«? To je nečuvstvo! Toda enkrat za vselej vam bodi povedano, da vam prepovedujem čitati »Družinski list«, list tiste ženske, ki — pomislite le — ki si domišlja, da zna več nego jaz, ki imam doktorsko dipomo! Oh, to je nekaj grozovitega, nekaj nedostopnega, predavati pred menoj nekaj iz »Družinskega lista«. Oh, odidi, ti nesposobna, odidi mi izpred oči, da te ne gledam tako blizu — da te ne raztržem, kakor bi njega, če bi mi bil tukaj — »Družinski list« Proč od mene, pravim, v klop se skrij, ti, ki si mi danes pokvarila obed! In zapomnite si vi vsi in tudi svojcem povejte doma, naj ne kupujejo »Družinskega lista«, kajti ta list moramo vničiti, nasprotovati mu moramo z vsemi sredstvi njemu in njegovi urednici... Ali ste razumeli, ali mi obetate? —

— Da, gospod profesor! Da gospod doktor! Da — — — sor — — — da....

tor! — — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

Fr. KSAVERIJA:

Poletni večeri.

Spev glasi se
prek dobrave...
Zvonec poje:
Ave, ave!

In vasico
miroljubno
mrak ovija,
da zaziblje
jo prijetna noč! —

Tiho, lahno
tja pod okno
stopa fantič,
da pokloni cvet
mu dekletu zalo.

Vzame dečko rožo
in zavriska tja v nebesa...
Ljubico obljuba sladka
vso pretresa...

DROBTINE

O KNIŽEVNOSTI SPLOH.

Didaktika.

Didaktika ali naučna poczija razodeva s pripomočjo lirike ali epike razne podučne misli. Le sem spadajo tudi govori in razni drugi podučni sestavki, kakor:

Poučna pesem, kateri je edini namen podučevanje v pesniški obliki. Predmet takih pesem je sploh ena sama resnica.

Poslanica (epistola) je podučna pesem, ktera je v obliki poslanega pisma sicer določni osebi namenjena, vendar občno veljavna pravila razodeva.

Satira ali **zabavljica** slove tista literiško-naučna pesem, ktera napake človeštva z ostro besedo graja ali pa njogove slabosti šaljivo obira. Satira ima zmeraj didaktičen namen: zato mora biti beseda v satiri vselej namenu primerna, resno ali šaljivo učeča, nikar pa ne grdivna ali zasmehovalna.

Reki so zapopadek нравnih pravil in resnic v malih, prav jedrnatih besedah.

Rekom podobni so národní pregovori ali prislovice, ki so pravi zaklad modrosti priprostega kmeta; ki si jih je izmislil po lastni izkušnji.

Nadpisi ali pušice (epigrami) so literiško-didaktični pesniški izdelki, po katerih se kaka dovtipna misel prav na kratko, pa jedrnato pové, da ne pričakovani konec bralca ostrmljivo prevzame.

Zastavice ali uganjke so kratki pesniški izdelki, ki služijo v vadbo človeškemu umu, da iz naznanjenih znamenj po pravem predmetu ugiblje in sklepa. So mitiskega značaja.

Zastavice se ločijo v úmetne in národne; slovenščina je bogata posebno z narodnimi uganjkami.

Basen se imenuje vsaka pripovedno-naučna cvetica, ki pojasnjuje

na posebnem dogodku kako resnico ali pravilo iz vsakdanjega življenja.

Delajoče osebe v basni so navadno živali ali rastline, ker se po živalih in rastlinah, katerih značaj je vedno isti, najlažje in na najkrajši način predstavljajo resnična, vedno veljavna pravila iz človeškega življenja.

Parabola ali prilika je basni podobna kratka pripoved, ktera pojasnjuje na posebnem dogodku kako нравno pravilo ali višo resnico iz duševnega življenja človeškega. Delajoče osebe v paraboli so ljudje, ne živali; tudi besedo v njej je bolj oljkana in pripovedovanje obširniše razpredeno.

Alegorija je pripovedno-naučna pesem, ktera prikazuje kak predmet po drugem podobnem predmetu, ki ga more naš um leže zapopasti. Alegorije se nahajajo ko samostalni pesmotvori ali pa so vpletene drugim večim posniškim izdelkom.

Umetna epopeja, najlepši cvet episke poezije, ki nam predstavlja vrsto velikih in znamenitih, v celoto združenih dogodb, katerih središče je junak v svojem boru z nasprotnimi sovražnimi močmi.

Roman je pripovedno delo, po katerem se v nevezani besedi predstavlja vrsta dejanj in dogodb iz zasebnega življenja, ki so med seboj v notranji zvezi.

Dramatika.

Dramatiškim umotvorom so dejanja in dogodbe podstavna tvarina.

V dramatiških delih je treba v ozir vzeti:

1) Dejanje ali čin, ki nam kaže človeka v boru s protivno osodo.

2) Delajoče osebe, po katerih se razvija djanje pred našimi očmi. Ena izmed delajočih oseb je glavna oseba (junak), ki je tako rekoč steber umotvora, okoli katerega se sučejo vse druge delajoče osebe. Vse osebe morajo pa tako govoriti in tako delati, kakor je to primerno njihovemu značaju.

Vsako dramatiško delo razpada na manj ali več dejanj ali činov (aktov), in vsako dejanje v manj ali več nastopov ali prizorov. V večjih dramatiških igrah se šteje navadno po pet dejanj ali činov; mnoge igre pa imajo tudi le po tri, dve ali le eno dejanje.

Dramatiško pesništvo se loči sploh v tragedijo (žalostno igro), v komedijo (veselo igro) in, če je dejanje z godbo združeno, v opero (spevoigro).

Tragedija, žalostna igra ali zaloigra se zove dramatiško delo, katero nam kaže kaj med človekom in višjo osodo, ki ga žuga popolnoma pogubiti ali vsaj njegove namere zatopiti.

Snov tragedije mora biti v resnici tragična, dosledna in verjetna, da more gledavcem srce ganiti.

Tragediji sorodna so drame, to so igre, ki niso ne skozi in skozi žalostnega, pa tudi ne le veselega značaja, in tako rekoč v sredi med tragedijo in komedijo stojé.

Komedija ali vesela igra nam kaže kako resnično ali izmišljeno dejanje iz družabnega življenja. Vesela igra je prava učilnica človeške modrosti, ter nas prijetno uči, kaj je prav in kaj ni prav.

Veselim igram v rodu so burke ali glume, ki nam kažejo smešna dejanja v prav čudnem razvoju.

Opera ali spevoigra se imenuje dramatiška igra, v kateri delajoče osebe ne govoré, ampak večjidel ali

pa od kraja do konca prepevajo. Po predmetu je spevoigra resnobna (opera seria) ali vesela (opera buffa).

Manjšim veselim spevoigram pravimo sploh operetke.

MODNE ZMOTE.

Nespametno in čestokrat tudi jako nezdravo je, da v modi tako slepo posnemamo druge. Nekatere ženske pač ničesar ne mislijo, ničesar same ne vidijo ter natikajo nase vse, kar so videle v mestu, kar si je izmislila kaka imenitna, a brezskrbna gospa ali kak krojač špekulant v Parizu, na Angleškem ali na Dunaju. Tako so nastale razne modne zmote, ki resno in občutno kvarijo žensko telo.

Pričnimo s pajčolanom. Dame trdijo, da jih pajčolan varuje prahu, vetra in mraza. Morda jih napravlja nekako skrivnostne, včasih vpliva po svoji lepoti in vzbuja zavist radi svoje dragocenosti. Semintja pokriva tudi nelepo kožo. Pajčolane mogli bi z zdravniškega stališča le odobravati, če bi imeli namen prikrivati gnjusne in nalezljive bolezni obraza ali pa če bi naj ravnokar ozdravele varovali preostrega zraka. Pajčolan lovi in zbira prah, krati vid, škoduje koži in nosu. Pike, ki jih čisto opažamo na pajčolanih, škodujejo očem. Poleti in ob gorkem vremenu je uporabljanje pajčolana že radi tega nesmiselno, ker se nositeljica v njem nahaja kakor v koki parni kopeli, vsled česar sili kri v glavo in proti možganom. Čim hladnejša je zunanja temperatura, tem bolj škodi pajčolan. Pogosti nahodi, rudeč nos, lahka vnetja očesnih vej in očesne sluznice, hrapava lica — vse to je posledica pajčolana. Vse te nadloge se razvijejo, ker se gorki zrak, ki ga izdihavamo, sesede v petljah pajčolana v obliki kapljic, ki čisto zmrznejo in tvorijo najmanjše ledene kristale; ti pa zopet oskodujejo vse dele kože, s katerimi pridejo v dotiko, tedaj osobito nos, brado in lica. Pri hudem mrazu vsled vpliva pajčolana lahko otrpnejo kožne žilice in vsled tega se razvije znana rudečica in modrina nosu.

ŠMINKE. Par besedi o razvadi, ki se pri nas, hvala Bogu, še ni zelo udomajila, o lepilih ali sminkah. Vsaka mati naj bi svoje hčere neprestano opozarjala na to, da je poleg zmernega življenja navadna voda in groba brisalka najboljšo sredstvo za lepoto polti. Če je voda trda, pridenemo ji nekaj mila ali sode ali uporabljamo še umestnejše gorko vodo. Nikdar pa ne smemo pozabiti, da se po umivanju dobro do suhega obrišemo.

Vsled šminkanja opažajo se kaj ne-

prijetna obolenja lasišča, vnetje oči, da, celo nevarne splošne bolezni, ker pridevajo sminkam vkljub strogih prepovedi vendar še čisto strupe, n. pr. svinec. To velja zlasti o, pri nas že bolj razširjenem prašku ali pudru. Tega uporabljajo — kar je neverjetno — celo mlade lepotic. Vsled šminkanja in pudra postane polt hitro vela, kmalu se začne pojavljati gube — skratka, doseže se ravno nasprotje onega, kar se je nameravalo.

Steznik. Pred leti, ko je bil steznik vsegamogočen gospodar, razvpili bi bili damo, ki bi se bila v današnji ležerni toaleti brez steznika upala na cesto, kot nespodobno ali celo nenravno. Mnoge dame trdijo, da daje šele steznik telesu pravo obliko, da pokriva gotove hibe, da greje in podpira telo in da drži krila Temu nasproti pa je navesti naslednje: Steznik tudi omlahuje mozek mišičevje hrbta, tako da se nekatere dame brez steznika niti ne morejo vzdigniti s stola ali pa dobe bolečine v hrbtu in krizu. Na mestih, kjer ga zategujejo, ovira steznik izhlapevanje kože, zaradi tega se ta mesta vse življenje poznajo kot rdečkaste ali modre lise, čisto se tu tudi razvije mokreč lišaj. Steznik sili trebušne organe navzdol, izpremeni obliko želodca, povzroči takozvana zateznena jetra in zatezno vranico, da škoduje celo obliki ledvic. Premakljive ledvice so čisto le posledica zatezanja. Del oprsja, ki ni natezen, se mogočno razširi, vsled tega pa postane dihanje plitvejšo, krvi v pljučih primanjkuje kisika. Posledica se slabokrvnost in mnogotera druga motenja.

Tako postane zatezanje lahko naravnost vzrok boleznim. Kvarni vpliv na dihanje kaže se tudi v obliki dihanja; dočim dihaajo možki tudi s preponko, ki loči prsne od trebušnih organov, dihaajo ženske skoraj zgolj s prsmi.

Posebna brezmiselnost in lahkomišelnost pa je, nositi steznik tudi pri različnih sportih. Več kot polovica ugodnega vpliva, ki ga ima sport, se s tem popolnoma izgubi.

Gibanje na reformo oblačil se vplivalo da se odstranjeni ti škodljivci ženskega telesa. Krila naj nosijo naramnice ali pa naj bo krilo in život napravljen iz enega dela (tako zvana princesobleka). V obeh slučajih pride vsa teža le na ramena.

Zelo škodljive so nogavične podveze, če preveč zatezujejo, in sicer so bolj nevarne okrogle tanke, kakor ploščnate, bolj nezdravo je, če jih imamo pod kolkom pa nad koleno. Posledica so zabreknane žile na nogi. Podvez naj bi danes sploh nikdo več ne uporabljal, temveč le trakove, na katere so pritrjene nogavice.

Mnogi mislijo, da so rokavice nekaj nepotrebnega in vendar nas vorujejo v marsikaterem oziru. Današnje življenjske navade spravljajo nas v dotiko z mnogimi ljudmi in marsikdo, ki mu stisneno roko, ni vaje, zadostno glemete, ki se jih vsakdo dotika, na kljuge, držaje pri stopnicah, ograje itd. Koliko ljudi se jih je preje dotaknilo in kaj vse so ti imeli v rokah. Danes je pač prepovedano, pljuvati v javnih prostorih na tla. Kdo pa more jetičniku zaščititi, da drži pri kašljanju dlan roke pred usta in da koj nato komu stisne roko ali prime kako ograjo. Zaradi tega uporabljamo rokavice. Vendar ne smemo z brezmiselnimi zahtevami mode rokavici kratiti nje namen. Proč torej s prozornimi in polovičarskimi rokavicami! Dalje naj bodo rokavice toliko velike, da ne ovirajo roke. Navada, izbrati si kolikor mogoče majhne in ozke rokavice, je otročja. Roka ne postane s tem nikdar manjša, pač pa koj opazimo, da je grozno napeta in sključena, da se komaj pregiba. Včasih nas tudi vsiljivo pozdravljajo počeni sivi. Vsled premajhnih rokavic pa trpi tudi roka, neprestano oviranje krvnega obtoka povzroči rudečico in pospešuje ozeblino. Slednje se redno pojavljajo pozimi vsled nepodloženih preozkih usnjenih rokavic. Pa tudi neprijetno potenje rok je često posledica preozkih rokavic.

Če gremo na potovanje, oblecimo par starih komodnih rokavic. Te imamo ves čas na potu; ko dospemo v nameravani kraj, pa oblečemo boljše. S tem dosežemo, da ostane roka čista in snazna in se tako obvarujemo vsake infekcije.

Velika dobrota človeškemu telesu so dobri in komodni čevlji. Glavna opora nogi sta palec, peta in črta, ki nosi takorekoč vso težo telesa, gre od srede pete do konca palca. Peta in palec sta tedaj nekako stebrišče, ki nosita naše telo. Tej okolnosti primerno morajo biti napravljene čevlji. Ali so pa to v istini? Čevljar izkuša nogo, kosti, meso in kožo od obeh strani sem kolikor možno stisniti in spraviti v čim manjšo obliko. To obliko zariše simetrično okrog srednje črte — ki pa, kakor smo omenili, ni nosilna črta — in ta obris tvori potem podplat. Tak čevljar ne more nikdar dobro služiti svojemu namenu. Palec mora imeti kar največ prostora. Neverjetno je, da čevljarji še danes napravljajo čevlje, ki jih lahko menjaje nosimo na obeh nogah. To je — če človek anatomsko misli — naravnost nemogoče in že pri otrokih moramo paziti na to, da se jim napravijo čevlji po meri in sicer za vsako nogo posebej.

Modna razvada, ki se jo s higijeniškega stališča ne more dovolj grajati, so

visoke opetnice. Te so vzrok, da dame in gospodične čevlje ponavadi po strani izhodijo, vsled česar postane lega nog nepravilna. Peta visi takorekoč v zraku in potem šele pride opetnica čevlja, zato hodijo dame vedno tako, kakor da so na poševni strmini, kar morajo zopet izjednačiti z nekim absolutno nenormalnim držanjem telesa. Iz tega razvidimo, kako velike važnosti je za telo dober in pravile čevlji.

Bl.

Odgóvori na vprašanja.

Linda: Vam je zelo žal, ker je dobil Vaš spis tri tiskovne pogreške in sicer s tem, da Vam je stavec zamenjal posamezne črke? Potolažite se, gospodična, saj so druge tiskovine, ki prinašajo še večje tiskovne napake. N. pr. Imam pred seboj lične in zelo zanimive bukvice, a že na prvi strani je tiskovna napaka: Knjigo je »opremil«
Lojze, namesto, da bi stalo zapisano: knjigo je »počelkal«
Lojze.

Ernest: Slovanski jeziki, pravimo, da so bogati, ker imajo mnogo izrazov za edeninisti predmet. N. pr. Zvezek, pisanka, knjižica, spisovnica; ti izrazi pomenijo enoinisto reč. Ali pa izrazi: vrag, peklenšček, hudič, zlodej, parkelj, hudobec, zlobec, škrtelj; v slučaju potrebe pa imate celó še štiri internacionalne hudičke na razpolago: lucifer, demon, satan, mefisto!

Toda jezikovno bogastvo ali bogati besedni zaklad ne obstaja samo v različnih besedah, ampak tudi v slovniških oblikah. Le pomislite samo, koliko govorne izpremembe nudijo govorici dovršni in nedovršni glagoli; tega zatega svojstva nimajo drugi jeziki n. pr.: Pisati, spisati, pisariti; reči, izreči, izrekat, izrekovati; sedeti, sesti, posedati, posedevati; misliti, pomisliti, razmišljati, premišljati, premišljevat, itd. Naš jezik je reven in skromen le za one, ki ga zadostno ne poznajo. Zato pa rabijo med govorom tujke ali spakedranke, češ, v našem jeziku se toaliono ne more tako lepo reči. Sinoči n. pr. je nekdo govoril blizu mene tako slovensčino, da je bilo v nji več tujk, ko domačih besed. Zato ni čudnega, da Lah iz kraljestva imenujejo našo govorico kraški esperanto!

Milena: Med italijanskima besedicama qui in qua obstaja res mala razlika, toda taka, da niti Italijani sami nánjo ne pazijo. V resnici pa znači Qua = tukaj in qui = sem. N. pr. Il libro era qua — knjiga je bila tukaj! Vieni qui da me — pridi sem k meni!

Dovgan. Brez vsake vrednosti! In knjigo — po kateri poizvedujeta — dobite v Ljubljani v Učiteljski tiskarni, Frančiškanska ul. 6.

Oskar. Ako obstaja razlika med besedama reč in stvar? Seveda! Predmeti, ki jih izdeluje človeška rok so reči. Oni drugi pa, ki jih ustvarja skriti umetnik so stvari. Torej: Mi-za, ključ, klobuk, papir, vino, kava, podoba, ura, hiša itd. so reči! — Solnce, oblaki, sneg, cvetlica, smreka, vodovje, gorovje, skala, pesek, trava, sadje itd. so stvari!

Iva. »Grob«
je jama, v kateri počiva mrlič, »gomila«
pa je podoba groba in nad njim nasuta zemlja. N. pr. Ko bodeš spal večni sen v globokem grobu, bom vso tvojo gomilo ozaljšala s cvetjem! —

Bibijana. Ker me vprašate, kaj znači v sorodstvu beseda »svast«, vam razložim raje vse besede, ki spadajo v ta oddelek. One so pristno slovensko in neprevedljivo narodno blago ki se bo — žal poizgubilo in pozabilo, kakor narodna noša samo vsled naše krivde.

Vnuk, vnuka (vnukinja) so otroci staršem lastnih staršev.

Ded (stari oče), babica (stara mati) so starši otrokom lastnih otrok.

Nečak, nečakinja so otroci bratom in sestram lastnih staršev.

Bratranec, bratranka so si medseboj otroci dveh bratov in tudi bratovi otroci sestrinim otrokom.

Sestričnik (strnič), sestrična so sestrični otroci bratovim otrokom.

Teta je sestra staršev.

Stric je očetov brat in tudi tetin mož.

Ujec je materin brat.

Strina je stričeva žena.

Ujna je ujčeva žena.

Svak je sestrin mož in ženin brat.

Svakinja je bratova žena.

Svast je možu ženina sestra.

Zeva je ženi moževa sestra.

Dèver je ženi možev brat.

Šurja sta si medseboj moža dveh sester.

Jetrva sta si medseboj ženi dveh bratov.

Tast, tašča je ženin oče, ženina mati.

Svekrv, svekrva je možev oče, moževa mati.

Sinaha je sinova žena.

Zet je hčerin mož.

Očem je materin drugi mož.

Mačeha je očetova druga žena.

Pastorek je mačehin možev sin in obratno.

Pastorka je očmu ženina hči in obratno.

Polubrat, polsestra. Nepravi bratje in sestre med seboj.

Nevesta je vsej rodbini mlada žena, ki se poroči z moškim iz te rodbine.

Književna poročila.

—:00:—

Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda. Spisal Franjo Zgeč. Izdalo in založilo Udruženje Jugoslovenskega Učiteljstva - Poverjenistvo Ljubljana 1923. Cena s postnino 12. Din. Naroča se pri poverjenistvu UJU v Ljubljani Učiteljska Tiskarna.

Temeljito razpravo ki je bila odlikovana s svetosavsko nagrado Njegovega Velikanstva kralja na ljubljanski univerzi deli avtor v 2 dela, katerih prvi je teoretičnega, drugi praktičnega značaja. V prvem razpravlja o nalogah, ciljeh in smernicah vzgoje najširših plasti našega naroda, v drugem začenja pota za vzgojo teh plasti. V slovenski literaturi je knjiga prvo delo te vrste.

Pisatelj analizira sodobno družbo in nalogo današnje pedagogike. Napravljajo psihološko-sociološko analizo najširših plasti našega naroda in nas končno postavi pred glavna reprezentanta najširših plasti istega t. j. pred kmečko prebivalstvo in industrijski proletarijat kot glavno maso našega naroda, ki smo ju do sedaj vzgajali po enem in istem kopitu, katerih narava pa zahteva stroge ločitve in razlike pri vzgoji. Posebno zanimivo je poglavje o problemu družine in šole v vzgoji najširših plasti, ker posega pisatelj pri opisu v vse činitelje, ki vplivajo na vzgojo, t. j. na razpadanje družine medsebojno razmerje vzgoje in družine ter razmerje družine in šole. V drugem delu, kjer opisuje avtor pota za vzgojo najširših plasti, deli srdstva in pota po vzgojnih dobah i. s. v predšolsko, šolsko, posolsko (od 14. do 18. leta in mladeniško dobo (od 18. do 24. oz. 30. leta). V vseh dobah strogo loči vzgojo kmečke mladine in vzgojo mladine industrijskega proletarijata. V vsaki dobi posebej, pa temeljito oriše psihološko strukturo duševnosti in socialni položaj mladine ter potrebe in usmirjenje vzgoje v vsaki dobi posebej. Selo in njene hibe razgali v posebnem poglavju, kjer zarisuje tudi moderne smernice našemu osnovnemu šolstvu, biča sedanji vzgojni in učni sistem, ki šolo vedno bolj odtuja od realnih potreb in zahtev naroda. Kot vzor stavi produktivno šolo. S posebno temeljitostjo nosega knjiga v rak-rano vsega vzgojnega problema, v temelj vsega vzgojstva t. j. v vzgojo učiteljstva. Avtor govori o pogojih za izvrševanje izvenšolskega učiteljskega poklica, o hibah in ovirah, ki nastopajo pri vzgojnem delu učiteljstva danes, o vzgoji učiteljskega naraščaja in pomanjkljivosti vzgoje, ki jo prejema na učiteljskem, z ozirom na vzgojno nalogo med najširšimi plastmi naroda. Knjiga nas seznani z novimi smermi vzgojne organizacije v Rusiji, z

ljudsko visoko šolo na Danskem, v takozvano Grundtvigovo ljudsko visoko šolo in temi problemi s posebnim ozirom na naše razmere in smeri, ki jo bi morali obrati pri nas.

Skratka, ves problem je vsestransko, popolno in temeljito razpravljan in obravnavan v vseh podrobnostih. V prvi vrsti je knjiga namenjena učiteljstvu, preko nje ne bo moglo preiti posebno učiteljstvo naših učiteljskih in srednjih šol, in tudi vodilni možje naše šolske in prosvetne uprave ne, predvsem nadzorniki knjige ne bodo mogli prezreti, ker globoko rože v delo in nalogo vseh. Toplo pa priporočamo knjigo tudi vsakomur, ki je oktiven delavec na narodno-prosvetnem polju ali, ki se zanima za usodo našega naroda; tudi politikom in vsem javnim delavcem odpira knjiga nove globoke moderne poglede vzgoje naroda, ki jih morajo poznati in s katerimi se mora seznaniti vsak inteligent.

E. Gangi: «Sin». Drama v štirih dejanjih. Drugi natisk. Natisnila in za-

ložila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 24 Din.

Pisatelj pravi sam v uvodu drugega natisa: Prvič so igrali «Sina» v Ljubljani leta 1898. pod režijo odličnega igralca R. Inemana. Naslednje leto je izšla drama v tisku pri Gabrščku v Gorici. Svoje delo sem takrat posvetil Antonu Aškercu, ki se je živo zanimal za dramatiko in je tudi sam začel pisati drame. (Izmajlov. Red sv. Jurja. Tujka).

Poslej so «Sina» igrali po vseh večjih in manjših odrih skoroda nešteto krat — vsaj jaz ne vem števila. Kdo me je tudi vprašal? Malokdo! Pa se ti novečini: «Igramo v ta in ta namen. Dovolj, da uprizorimo «Sina» brezplačno. Morda še sam primakneš kaj v označeni namen...»

Vsaj to se je zgodilo, da je knjiga prvega natisa popolnoma razprodana. Ker pa še vedno povprašujejo po njej, a povpraševalcem ni mogoče ustreči prihaja «Sin» v drugem natisku na svetlo...

—o—

Kuhinja in gospodinjstvo.

Pecivo čaju. Zgneti v testo 56 dkg fine, presejane moke, 25 dkg sladkorja, 3 cela jajca, 6 dkg surovega masla, $\frac{1}{2}$ litra sladke sveže smetane in 5 dkg jedilne sode (dvojno ogljeno kislega natrija). Zvaljaj testo in izreži z modelčki iz njega različne oblike, ki jih speci v pečici. Te vrste pecivo se jako dolgo ohrani.

Fin suhor. Mešaj pol ure 50 dkg sladkorja s petimi celimi jajci, potem prideni nastrganih olupkov polovice limone, dve žličici vanilijevega sladkorja, eno žličico cimeta, 6 dkg drobno zrezanega citronata, 18 dkg na tanke rezance zrezanih mandljev in 26 dkg najfinjše pšenične moke. Zmešaj to testo in ga deni v namazano formo. Peci suhor eno uro, potem reži še vročega in ga v pečici na obeh straneh lepo rumeno opeci.

Čiščenje vina. Vino, ki se začena kvariti in kisati, lahko očistiš takole: Vrzi v pokvarjeno vino par koscev oglja od zdravega brezovega lesa — in po kratkem času se vino zopet izčisti ter postane tako, kakoršno je bilo.

Proti nahodu. Dobro sredstvo proti nahodu je vdihavanje vodne pare. V ta namen napolni lonec s kropom in vrzi vanj približno kavno žličico kafe. Potem se nagni nad ta lonec in vdihavaj skozi nos paro; usta pa imej zaprta. To priprosto sredstvo olajša tudi najhujši nahod, da človek lažje diha in mu ni tako težka glava.

Vlažne stene. Stanovanja z vlažnimi stenami so jako nezdrava. Od vlažnih stanovanj prihajajo najrazličnejše bolezni. Da se izognemo tej sovražnici človeškega življenja, moramo pridno zračiti sobe, v katerih prebivamo, da se stene osuše. Po nekaterih hišah pa ne pomaga niti to. Da osušiš stene, lahko uporabiš tudi sledeče sredstvo: Zavri v loncu dva litra vode ter kuhaj v njej pol kg navadnega mila. Ko se milo dobro raztopi, vzemi čopič ali pa kurjih peres in namaži stene s to milnico. Po preteku dveh dni namaži stene iznova s tako milnico, kateri pa prideni še precej galuna. Če to ne pomaga, daj stene betonirati!

Pošljite naročnino

Plačajte

Jadranko!

: ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE :

ADOLF KOLL

== **GORICA** ==

Korso Viktor Em. III. št. 11

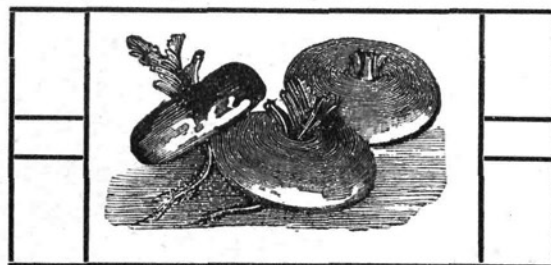
== **I. nadstp.** ==

Posluje od 9. do 12. dopoldne

in „ 2. „ 5. popoldne

SEVER & COMP. - TRST

— ulica Machiavelli šte. 13 —
telef. 22-59

Prodaja vsa vrtna, travniška in cvetlična semena, z vsemi garancijami ter po konkurenčnih cenah. — Na željo pošilja cenik za l. 1923 brezplačno. Direktni uvoz.

Jadranska Banka

sprejema vloge na hranilne knjižice,
žiro in druge vloge pod
najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, **Trst**, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji
v tu- in inozemstvu.

Izšla je 11. izdaja

Slov. italijanske slovnice

(Marica Stepančičeva Gregorič)

Knjiga služi Slovincem, ki se hočejo dovršeno izpopolniti v italijanščini. V Trstu je na prodaj v knjigarni Stoka, v knjigarni Cappelli in pri upravi Jadranke. — Stane 8 lir.

IVAN KERŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, steklovine, lesa in emailirane prsti.

Trst, Trg sv. Ivana šte. 1.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v TRSTU (vokal Valdirivo 28 — Ottobre 11)

Izvršuje vse bančne posle. Kupuje in prodaja razne valute. Izvršuje nakazila SHS kron v Jugosl. Sprejema SHS krone na obrestovanje po dogovoru. Vloge na knjižice v Lirah obrestuje po $3\frac{3}{4}\%$ netto. Vloge na tekoče račune obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$

Glavni sedež banke LJUBLJANA

PODRUŽNICE: Gorica, Maribor, Celje, Kranj, Ptuj, Brežice, Novisad, Saraj., Split, Metković. — Delniška glavnica in rezerve: SHS Din. 37.500.000

Urduje od 9—12½ in od 14½—16.

Dr. ANTON GRUSOVIN

== **GORICA** ==

Piazza Vittoria 20

ordinira za kožne in venerične bolezni od 9-11, 3-5
Ob nedeljah in praznikih le od 9-11 ure.